

[Annette Just]

flertal i Danmark, der ønsker samhandel, ligesom der er det i Sydafrika.

(Kort bemærkning).

Arne Melchior (CD):

Jeg skal kvittere for hr. Jens Thofts bemærkning til min sammenligning mellem embargo over for én gruppe af lande og over for en anden.

Hr. Jens Thoft sagde, at når han ønsker sammen med mange andre at fortsætte de stærke restriktioner over for Sydafrika, så skyldes det, at ANC opfordrer til det. Men hr. Jens Thoft benægtede altså ikke min påstand om, at hvis det er korrekt, at en afvikling af embargo over for Østeuropa ville have fjernet disse diktatorregimer tidligere, så kan noget lignende, noget tilsvarende med rimelighed gøres gældende med hensyn til Sydafrika. Det er det, vi har sagt i mange år.

Jeg takker for, at hr. Jens Thoft nu også er nået til den forståelse af disse ting.

(Kort bemærkning).

Jens Thoft (SF):

Nu skal jeg ikke slå enigheden med CD om dagsordenen i stykker, men jeg vil godt forsigtigt understrege det, jeg sagde i min indledning. Det var, at årsagen til, at Sovjetunionen kunne fastholde grebet om Østeuropa, bl.a. var embargoen. Det var ikke et spørgsmål om, at regimerne falder fra hinanden. Når vi vender os imod Sydafrika, skal vi ikke glemme, at apartheid ikke er afskaffet, og at FN har opfordret os til at støtte denne embargo over for Sydafrika. Så jeg mener, der er lidt forskel.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslag om motiveret dagsorden nr. D 20 af Jens Thoft (SF), Svend Andersen (S), Flemming Hansen (KF), Bjørn Elmquist (V), Larsen-Ledet (RV), Arne Melchior (CD) og Glønborg (KRF) (se foran)

vedtoges enstemmig med 126 stemmer.

Hermed sluttede forespørgslen.

Første næstformand (Henning Rasmussen):

Jeg finder det mest hensigtsmæssigt at ud-

sætte mødet på nuværende tidspunkt. Det genoptages i dag kl. 13.00.

Mødet udsat kl. 11.34

Mødet genoptaget kl. 13.00

Den næste sag på dagsordenen var:

4) Første behandling af lovforslag nr. L 179.

Forslag til lov om private bidrag til politiske partier og offentliggørelse af politiske partiers regnskaber.

Af justitsministeren (Engell).

(Fremsat 8/2 90).

Lovforslaget sættes til forhandling.

Forhandling

Frank Jensen (S):

Der er ingen tvivl om, at det lovforslag, Folketinget her behandler, har haft en meget hård fødsel mellem de tre regeringspartier. Nogle vil endda gå så langt som til at sige, at forslaget er taget med tang. Socialdemokratiet forsøgte ellers at være fødselshjælper for denne sag, som efterhånden har været til behandling en del gange i folketingssalen igennem de senere år.

Vi forsøgte at være fødselshjælper igennem det dagsordensforslag, som hr. Svend Auken på Socialdemokratiets vegne fremsatte ved forespørgselsdebatten om samme emne den 12. april 1988, en dagsorden, som Folketingets partier vedtog i enighed.

Dette lovforslag bygger også på Folketingets dagsorden af 12. april 1988, selv om fremsættelsesdatoen ikke rigtig lever op til dagsordenens ordlyd, men det kommer af, at de tre regeringspartier først skulle blive enige om ordlyden af lovforslaget.

I og med at lovforslaget fremsættes på baggrund af den socialdemokratiske dagsorden fra debatten i foråret 1988 og således bygger på den model, som fremgik heraf, har Socialdemokratiet givet sin principielle tilslutning til lovforslagets intentioner om modelstruktur. Denne tilslutning til hovedstrukturen i lovforslaget har vi også tilkendegivet over for regeringen inden fremsættelse af lovforslaget. Jeg skal derfor

[Frank Jensen]

blot benytte denne førstebehandling til at tage et enkelt forbehold og gøre nogle få bemærkninger til justitsministerens lovforslag.

Lovforslaget falder i to dele. Den ene del har til formål at sikre, at det enkelte medlem af en faglig sammenslutning får en udvidet mindretalsbeskyttelse med hensyn til betaling af bidrag til politiske partier m.v. På dette område lægger Socialdemokratiet megen vægt på princippet om ligestilling mellem organisationerne, således at medlemmer af henholdsvis en arbejdsgiver- og en lønmodtagerorganisation får samme rettighed, nemlig en mindretalsbeskyttelse.

Den 2. februar i år kunne man i dagbladet Det Fri Aktuelt læse, at dette ikke vil blive tilfældet med det fremsatte lovforslag. Under overskriften »DA blæser på frivillig partistøtte« kunne man læse, at en direktør i DA ikke mente, at dette lovforslag ville få betydning for Dansk Arbejdsgiverforenings medlemmers mulighed for at framelde sig tilskud til de politiske partier, som arbejdsgiverorganisationen giver tilskud til.

Socialdemokratiet vil under det forestående udvalgsarbejde med justitsministerens lovforslag sikre sig, at der bliver tale om en reel ligestilling mellem forskellige organisationers medlemmer, således at alle medlemmer af de af lovforslaget omfattede organisationer får denne udvidede mindretalsbeskyttelse, som en lang række fagforbund allerede frivilligt har gennemført eller er på vej til at gennemføre.

Den anden del af lovforslaget, som har til formål at sikre, at offentligheden kan få kendskab til de politiske partiers og bevægelseres indtægtsgrundlag, har Socialdemokratiet ingen problemer med. Vi har igennem alle de år, hvor denne sag har været til debat i Folketinget, haft den klare holdning, at fuld offentlighed om de politiske partiers regnskaber skulle være en dybfølt demokratisk pligt, som partierne af egen drift skulle se en interesse i at leve op til.

Socialdemokratiet har altid offentliggjort sit regnskab. Vi har aldrig tilbageholdt oplysninger om, hvilke organisationer og foreninger der giver støtte til Socialdemokratiet, og der er heller ingen af vores bidragsydere, der er kede af at stå offentligt frem, tværtimod er de stolte af det. Hemmelighedskræmmeri om partiernes regnskaber er med til at skabe en forståelig mytedannelse og rejse kritik hos befolkningen.

Lovgivningen om offentliggørelse af partiernes regnskaber bliver yderligere begrundet af, at det offentlige nu selv bidrager økonomisk til det store arbejde, som partiorganisationerne udfører for at virkeliggøre den demokratiske proces i samfundet. Socialdemokratiet er klar over, at den specifikation og identifikationsgrad, som fremgår af dette lovforslag, ikke vil bortvejre hele den offentlige kritik, der har været ført mod den lukkethed, hvormed nogle partier har omgået deres økonomiske tilskud og regnskab. Det er dog Socialdemokratiets opfattelse, at dette lovforslag vil lægge et yderligere pres på disse partier for at udvide offentligheden ud over de kriterier, som fremgår af den opstilling, der ligger i lovforslaget.

Socialdemokratiet kan således støtte hovedstrukturen i lovforslaget, og vi vil under udvalgsarbejdet være optaget af at sikre den reelle ligestilling i mindretalsbeskyttelsen, og vi vil bidrage til et positivt og konstruktivt udvalgsarbejde.

Grethe Fenger Møller (KF):

Dette lovforslag er, som det fremgår af bemærkningerne, et forsøg på at opfylde den dagsorden, som Folketinget vedtog den 12. april 1988. Det er rigtigt, at der har været mange diskussioner i Folketinget om de spørgsmål, som lovforslaget vedrører. Det drejer sig både om private bidrag til politiske partier og om de politiske partiers regnskaber, og partierne har ført sig frem med forskellig stemmeføring.

Nu har vi så et lovforslag, som også mit parti kan tilslutte sig. Vi synes, det er væsentligt, at vi nu har fået en klaring på, at man ikke kan tilpligtes at yde bidrag til et bestemt politisk parti, fordi man er medlem af en organisation, som har til opgave at varetage ens økonomiske interesser. Det er noget, vi i meget lang tid har ønsket skulle blive gennemført, og vi er glade for, at vi er nået så vidt.

Jeg har også hæftet mig ved, at lovforslaget ikke forbyder, at organisationer, arbejdsgiverforeninger, fagforeninger eller andre sammenslutninger kan give bidrag til politiske partier. Det kan man godt, hvis medlemmerne er indforstået med det, men det skal nu være frivilligt for medlemmerne, om de ønsker at bidrage.

I lovforslagets § 2 ses, hvordan medlemmer kan blive fri for at betale bidrag, og jeg synes, det er rigtigt, at man har formuleret det sådan,

[Grethe Fønger Møller]

at hvis man én gang har tilkendegivet, at man ikke ønsker at betale bidrag til et bestemt parti, skal man også selv melde igen, hvis man pludselig skifter mening.

Så er der et forslag om, at medlemmerne en gang om året skal have mulighed for at få en blanket, som indeholder teksten til en sådan erklæring. Det kan vi også være enige om er en måde at håndtere problemet på.

Den anden del af lovforslaget drejer sig om de politiske partiers regnskaber. Vi har prøvet at afgrænse det sådan, at det kun skal vedrøre partier eller bevægelser, der har været opstillet til Folketinget eller til Europa-Parlamentet, og at det er disse partiers eller bevægelsers hovedorganisationer, der skal aflægge regnskab for indtægter og udgifter. Jeg synes, det er rigtigt, at lovforslaget får en sådan udformning, så det ikke, som det også står i bemærkningerne, er dem, der ulønnet og frivilligt arbejder i vælgerforeninger og kredsforeninger, der skal have besvær med at udforme den slags regnskaber, men at det bliver partiernes hovedorganisationer, der skal gøre det. Jeg synes også, det fremgår meget udmøntet af § 3, hvad det er, man skal give oplysninger om. Også det kan vi give tilsagn om.

Vi håber som sagt også, at lovforslaget får en positiv behandling i Folketinget, og regner med, at det bliver vedtaget i denne folketings-samling.

Ebba Strange (SF):

SF stemte også for Folketingets dagsorden den 12. april 1988, den dagsorden, der ligger til grund for dette forslag, og da § 1 i forslaget stort set er en afskrift af første punkt på dagsordenen, er SF også tilhænger af § 1 i forslaget.

Den anden del af lovforslaget, som handler om de politiske partiers regnskaber, er et område, som SF har beskæftiget sig med gennem mange år, og vi har altid selv offentliggjort vores regnskaber. Det gør vi en gang om året, og vi lægger heller ikke skjul på, hvem der giver bidrag til SF. Så princippet i den anden del slutter vi os også til.

Når jeg har sagt det, tror jeg også, jeg har sagt alt det positive, jeg kan sige om dette lovforslag, og så kommer alle de kritiske bemærkninger:

Først til § 2. Det, vi besluttede den 12. april 1988, var, at organisationerne skulle sørge for,

at ingen medlemmer kunne tilpligtes at give bidrag til politisk arbejde, hvis de ikke ønskede det. Det, regeringen nu foreslår, er, at Folketinget skal bestemme, hvordan det skal foregå. Det synes jeg ikke Folketinget skulle. Jeg synes, Folketinget skulle sige: Vi har truffet den beslutning, og den skal I leve op til, og vi skal nok komme efter jer, hvis I ikke gør det, for så overholder I ikke landets love, men hvis I kan finde en bedre model end den, vi har skitseret, er I da velkommen til det.

Det synes jeg ville være fair over for organisationerne. Nu har man altså valgt det, som vi i SF kalder »Metalmodellen«, og det kan godt være, at den er god for nogle i Metal. Jeg ved, at hr. Ole Henriksen, der også er medlem af Dansk Metal, er utilfreds med den, men lad det være. Lad dem tage diskussionen i Dansk Metal om det, og lad dem tage diskussionen i de andre organisationer om det. Det synes jeg ikke Folketinget skulle lovgive om.

Jeg synes også, der er en modsætning – og jeg vil spørge justitsministeren, om han vil opklare den for mig – mellem teksten i § 2 og bemærkningerne til § 1, som står i 2. spalte på side 2. Der står nemlig:

»Foreningen kan selv træffe nærmere bestemmelse om, på hvilken måde den vil tilsikre medlemmerne frivillighed med hensyn til parti-bidrag.«

Jeg synes ikke, det er meget, der er overladt til organisationerne med den formulering, som § 2 har fået. Hvordan skal jeg få overensstemmelse mellem de to ting?

Med hensyn til bidrag til de politiske partier kan min begejstring også ligge på et meget lille sted. Jeg skal skynde mig at gennemgå mine kritikpunkter:

Jeg synes også, at åbenheden skal gælde for de lokale partiforeninger og de enkelte kandidater. Der kan kanaliseres masser af penge ud til de lokale partiforeninger og til de enkelte kandidater, som vil være skjult, med den måde, som dette forslag er udformet på. Jeg synes også, det er helt forkert, at man generelt skal skrive så og så meget i tilskud fra internationale organisationer.

For at vælgerne kan vide, hvor det parti, man tænker sig at stemme på, får sine midler fra, synes jeg, det klart skal fremgå med navns nævnelser, hvilke organisationer, fonde og virksomheder der giver hvor meget, og det samme skal

[Ebba Strange]

gælde for private tilskud. Jeg vil godt være med til at sætte en grænse på et eller andet beløb, f.eks. en femhundredkroneseddel. Det synes jeg godt Pedersen kan få lov at sende, uden at han behøver at komme med i partiregnskabet. Men lige så snart det drejer sig om lidt større beløb, synes jeg ligesom hr. Frank Jensen, at man må stå ved, at man giver bidrag til det parti, man nu har valgt at give bidrag til. Jeg mener ikke, det har spor at gøre med, som ministeren skriver i sine bemærkninger, at vi har hemmelig stemmeafgivning i dette land. Det har vi, jeg skal heller ikke have nogen med ind i stemmelokalet, men jeg synes, at når man giver bidrag af en vis størrelse til politiske partiers virksomhed, må man også kunne stå ved det.

(Kort bemærkning).

Knud Lind (FP):

Når vi tager den sidste taler fra, minder denne debat mig om sidste akt i teaterstykket »Nøddebo Præstegaard«. Der hvilede en velsignet politisk fred over den socialdemokratiske og den konservative ordfører, en fred og fordragelighed, så man nærmest fik den tanke, at der kunne være indgået en aftale mellem regeringen og Socialdemokratiet om dette spørgsmål. Derfor vil jeg direkte spørge justitsministeren: Er der indgået en underhåndsaftale mellem regeringen og Socialdemokratiet, hvor man har fået sat tingene lidt på plads? Det undrer mig faktisk lidt, at der hvilede en så velsignet fred over landskabet i dag.

Jeg vil godt spørge justitsministeren, om årsagen til, at man har lavet den mærkelige regel om, at medlemmerne skal meddele, at de ikke vil betale, er, at et regeringsparti ikke vil gå med til det omvendte: at medlemmerne kunne meddele, hvis de havde lyst til at betale. Jeg vil også godt spørge, om det er De Radikale, for jeg synes, der er sådan en uhyggelig, grusom tavshed, som om der er indgået de mest mystiske aftaler.

(Kort bemærkning).

Frank Jensen (S):

Jeg er glad for, at Fremskridtspartiets ordfører har erkendt, at Socialdemokratiet består af fredelige folk, og at vi bruger argumenterne.

Hvis hr. Knud Lind havde hørt efter, hvad jeg sagde i min ordførertale, ville han vide, at vi føler os forpligtet af den dagsorden, som vi selv

fremstillede i Folketinget den 12. april 1988, og som hr. Knud Linds egne partikammerater stemte for, og som opridser den model, der er indbygget i regeringens lovforslag.

Jeg går også ud fra, at Fremskridtspartiet vil leve op til den tilkendegivelse, som man gav, da man stemte den 12. april 1988, således at man altså vil støtte den model, som ligger i lovforslaget.

Det er ikke ensbetydende med, at vi føler os fuldt dækket ind af lovforslaget. Det er hovedmodellen, som vi bakker op. Vi er stadig væk utrygge ved de meldinger, som ikke mindst Dansk Arbejdsgiverforening har givet til pressen om, at de ikke vil leve op til den politiske intention, som ligger i loven, nemlig lighedsprincippet, som skal gælde for både lønmodtagerorganisationernes og arbejdsgiverorganisationernes medlemmer, således at de får mulighed for at melde fra. Det er det lighedsprincip, vi vil forfølge i udvalgsarbejdet.

Men vi føler os forpligtet af vores egen dagsorden, og vi går ud fra, at Fremskridtspartiet også vil lægge stemmer til lovforslagets endelige vedtagelse, når vi har fået rettet op på nogle småting.

(Kort bemærkning).

Knud Lind (FP):

Jeg spurgte faktisk i øst og fik svar i vest. Der blev ikke rigtig svaret på det, jeg spurgte om, nemlig om der lå en underhåndsaftale.

I øvrigt skal jeg gøre opmærksom på det, man sagde. Den socialdemokratiske ordfører sagde faktisk frit oversat, at han ikke mener, at Socialdemokratiets dagorden var dækkende. Det har vi konstateret, og så vil man lave noget bedre. Jeg spørger igen: er der en underhåndsaftale mellem regeringen og Socialdemokratiet, for jeg tror da ikke, det er sådan noget, ministeren frit har opfundet ud fra denne spinkle dagsorden? Det var det ene spørgsmål.

Det andet spørgsmål har jeg heller ikke fået svar på, men det håber jeg at få i løbet af debatten. Er det De Radikale, der har besluttet, at man hvert år skal skrive ind og oplyse, at man ikke ønsker via sit kontingent at betale til forskellige politiske partier? Det ville egentlig være mere fornuftigt, at de andre spurgte, om man ville betale. »Jeg skal herved meddele, at jeg i år ikke ønsker at betale til Det Fri Aktuelt« osv. Det havde nok været lidt bedre end det andet.

[Knud Lind]

De to spørgsmål hænger stadig væk ubesvarede i luften, og dem bliver vi altså nødsaget til at få besvaret i dag.

(Kort bemærkning).

Jørgen Estrup (RV):

Jeg har lidt ondt at hr. Knud Lind, der står med alle de ubesvarede spørgsmål. Det vil jeg ærlig talt råde bod på for mit vedkommende. Svaret til hr. Knud Lind er et nej. Men jeg vil samtidig sige, at hvis hr. Knud Lind graver i det radikale beslutningsforslag fra foråret 1988, vil han se, at det faktisk er den model, der nu ligger på bordet.

Formanden:

Vi vender tilbage til ordførerrækken.

(Kort bemærkning).

Bjørn Elmquist (V):

Hr. Knud Lind startede sin optræden i dag – han har desværre ikke sluttet den endnu, forstår jeg – med at sammeligne med stemningen i »Jul i Nøddebo Præstegaard«, og han fik mig til at tænke på utålmodige børn juleaften, der ikke kan vente med at få lukket julegaverne op.

Jeg synes, det er en meget dårlig optræden at stille spørgsmål til ordførere, som endnu ikke har haft ordet. Hr. Knud Lind drog også en konklusion af debattens udfald i dag efter at have hørt to eller tre ordførere. Jeg synes, det er en meget dårlig opførsel. Det overrasker mig faktisk ikke, hr. Knud Lind. Jeg havde forventet, at det ville blive sådan, og jeg kan også forudse, at vi får en debat, der kommer til at vare meget længe i eftermiddag.

Men hvis hr. Knud Lind havde ventet lidt, ville han have hørt lidt mere. Så ville han have fået en større forståelse for, hvordan dette kompromis er blevet til, og nogle af de lidt mere kritiske udmeldinger, som hr. Knud Lind efterlyste, vil bl.a. komme nu i mit indlæg.

Mit udgangspunkt er som de andre ordføreres dagsordenen fra 12. april 1988, og jeg synes ikke, det på nogen måde kan svæve som et hemmelighedens skær over den, at der selvfølgelig må være forhåndskontakter og underhåndsaftaler, for at vi kan prøve at leve op til den. Det er da vist kun hr. Knud Lind, som vil være forundret over, at den slags ting finder sted.

Mit parti kan støtte det fremsatte forslag. Det skal jeg skynde mig at understrege, sådan at man ikke bagefter siger til mig, at det har jeg glemt at sige.

Lovforslaget falder i to afdelinger: en om private bidrag til politiske partier og en anden om offentliggørelse af partiernes regnskaber.

For så vidt angår den første havde mit parti hellere set det såkaldte tilmeldingsordningssystem end det, der her er foreslået. Vi synes, det rigtigste udgangspunkt må være, at man i organisationer, der har et andet formål, og som kapper medlemmer ud fra andre hensyn end politiske, som udgangspunkt ikke går ud fra, at deres medlemmer skal betale til politiske formål, medmindre de siger fra. Det synes vi havde været den bedste ordning.

Vi synes også, den allerbedste ordning, som fru Ebba Strange var inde på, havde været, om organisationerne selv havde fået klaret disse problemer, fordi dette ligger tæt på indblanding i interne organisationsmæssige ting og dermed indblanding i organisations- og foreningsfriheden, som er et emne, mit parti tillægger den allerstørste betydning. Det er en af frihedsparagrafferne, en af frihedsrettighederne, i vores samfund.

Ved dagsordenen i 1988 og ved mange andre tidligere lejligheder har vi fra denne talerstol understreget behovet hos organisationerne for, at de fik reguleret disse forhold. Hvad er sket? Der er meget få – HK er de eneste, jeg umiddelbart kan komme i tanker om – der har reguleret disse forhold, så vi er altså blevet tvunget til at gøre det.

Et andet emne, vi også meget gerne havde set viderebearbejdet i dette lovforslag, er spørgsmålet om skattefradrag. Vi synes, det er mærkeligt, at man kan få skattefradrag for bidrag til politiske partier, hvis de går gennem organisationer, hvorimod privatpersoner, som giver bidrag til politiske partier i eget navn efter egen beslutning, ikke kan trække det fra på skattebilletten. Jeg kunne sige meget mere om denne del af forslaget, men jeg skal også nå at sige et par ord om partiregnskaberne.

Den model, der her er lagt frem, ligger også inden for det, der var forudsat i dagsordenen. Jeg har ét hjertesuk, jeg skal have afleveret, det er § 5 i forslaget, hvor der står, at partiets ledelse senest 6 måneder efter regnskabsårets afslutning skal indsende en bekræftet kopi af regn-

[Bjørn Elmquist]

skabet til Folketinget, der så fremlægger regnskabet til gennemsyn for offentligheden. Jeg vil spørge justitsministeren, om vi ikke undervejs kan blive enige om en anden formulering af tidsfristen, for det sker i mange partier – i mit eget f.eks. – at vi fremlægger det foregående års regnskab på vores landsmøde, som normalt finder sted i september, og det vil være ud over 6-måneders-fristen. Det er ikke noget stort problem, men jeg håber og tror, at vi kan klare det.

(Kort bemærkning).

Ebba Strange (SF):

Hr. Bjørn Elmquist nævnede lige, at HK havde fundet en løsning på problemet med bidrag til politiske partier. Jeg nævnede i mit indlæg, at det har Dansk Metal faktisk også, og så må medlemmerne diskutere indbyrdes, om de synes, den er god nok.

Mit spørgsmål til hr. Bjørn Elmquist er så: Tror hr. Bjørn Elmquist ikke, at organisationerne ville have større respekt for en § 1 i en vedtagen lov, end de tydeligvis har haft for et afsnit i en vedtagen dagsorden? Altså i det øjeblik § 1 blev til lov med de straffebestemmelser, der står nederst i lovforslaget, tror jeg nok, organisationerne måtte se i øjnene, at nu var det altså alvor, nu var det ikke bare en dagsorden, Folketinget havde vedtaget, men en lov, det har vedtaget, og så skal vi finde en model.

(Kort bemærkning).

Frank Jensen (S):

Jeg kunne forstå på Venstres ordfører, at Venstre var meget bekymret over de fradragsrettigheder på selvangivelsen, som tilskud til de politiske partier var omfattet af, når det gik igennem organisationerne, og jeg kunne forstå, at hr. Bjørn Elmquist lægger mest vægt på de tilskud, som går gennem fagbevægelsen til de politiske partier, som fagbevægelsen nu engang på helt demokratisk vis har besluttet at give tilskud til. Det fradrag, kan jeg oplyse hr. Bjørn Elmquist om, er i størrelsesordenen 20–25 øre pr. måned. Men hvad mener Venstre og hr. Bjørn Elmquist om de eksempler, vi igennem den senere tid har set andre partier anvende for at forøge deres økonomiske ressourcer? Man går ud og tilbyder virksomheder at tegne annoncer i partiernes blade til ågerpris og får udstedt en regning, som så kan fradrages på virk-

somhedens selvangivelse inden beskatning. Er det ikke lige så krænkende for hr. Bjørn Elmquists og Venstres opfattelse af ret og rimelighed i brugen af fradragsregler inden for skattesystemet? Nu går jeg ud fra, at hr. Bjørn Elmquist er vidende om, at det er et ret nyt eksempel, som kommer fra et af regeringspartierne, der har været rundt med hatten og har bedt om tilskud og anvender skatteargumentet som et vigtigt incitament til at give tilskud til det politiske parti.

(Kort bemærkning).

Bjørn Elmquist (V):

Først til hr. Frank Jensen, der sidst var på talarstolen. Jeg tror, det var ønsketænkning, der fik hr. Frank Jensen forledt til at tro, at jeg talte om fagforeningerne. Jeg er helt sikker på, at jeg i mit indlæg talte helt bredt om organisationerne. Jeg talte ikke på noget tidspunkt specielt om det, der skete i fagforeningerne, men vi kan da nok være enige om, at det er dér, problemet er størst, og det er vel også derfor, hr. Frank Jensen reagerer, som han gør. Men jeg sagde med vilje organisationerne, for som lovforslaget er udformet og som problemet er præsenteret for os, er det noget, der gælder organisationer som helhed.

Jeg synes, det ville være godt at få ryddet op i fradragsjunglen. Jeg mener, regeringen er i gang med det, og vi prøver at få større lighed for så vidt angår skattefradragene.

Til fru Ebba Strange vil jeg sige, at det måske var bedre, om vi bare havde § 1, for så ville der måske endda være nogle af organisationerne, som af sig selv valgte tilmeldingsmodellen. Når vi nu skriver det her, er det nærmest, som om vi siger til dem, at dette er den eneste regulerbare eller accepterbare model, og det er jeg da ked af. Men på den anden side tror jeg nok, at det var nødvendigt at fremsætte lovforslaget nu, for vi har så længe talt om det, og vi har haft dagsordenen, men det hjalp ingenting. Dagsordenen fulgte meget andet tidligere op. Så nu er vi nødt til ved lov at gribe ind i foreningsforholdene i landet, hvad jeg synes er beklageligt.

(Kort bemærkning).

Hans Jørgen Jensen (S):

Nu hørte vi jo hr. Bjørn Elmquist bekræfte heroppefra, at det nærmest var de faglige organisationers store bidrag, det drejede sig om.

[Hans Jørgen Jensen]

Jeg vil gerne oplyse Folketinget og dermed også offentligheden om, at hvis der f.eks. i det forbund, jeg er formand for, hvor vi er små 25.000 medlemmer, gives 5 kr. pr. medlem i en valgperiode, som normalt er på over 2 år, skal man altså dividere de 24 måneder med 5 kr., hvilket betyder, at der betales 20–25 øre om måneden til dette her.

Hvis hr. Bjørn Elmquist så på, hvad det koster i Dansk Arbejdsgiverforening – de fonde, som den jo skjuler, og som den betaler fra – ville han konstatere, at det er langt større beløb end det. Men på grund af en borgerlig presse, der skruer tingene op, fremstår det over for offentligheden, som om det er de faglige kontingenter, der volder de store problemer.

Nej, lad os få det, som Venstre giver fra sine landbrugsfonde osv., op på bordet. Vi har ikke noget at skjule. Vi har altid skrevet i regnskaberne, når vi giver tilskud til Socialdemokratiet, så vi er fuldt tilfredse med, at der kommer en sådan lovgivning. Det kan være, det er meget værre for jer andre, men det har I rigtig godt af.

(Kort bemærkning).

Frank Jensen (S):

Jeg synes, denne sag udvikler sig måske lidt mere spændende, end man kunne have forventet, nemlig med de sidste bemærkninger fra hr. Bjørn Elmquist.

Jeg vil bede hr. Bjørn Elmquist be- eller afkræfte, om Venstre overhovedet står bag det foreliggende lovforslag, for nu kunne vi høre af hr. Bjørn Elmquists seneste indlæg, at han ønskede stort set alt andet fjernet ud over § 1, og det betyder jo, at det, som Venstre i debatten, som vi har forstået den, har kørt internt i regeringen, nemlig spørgsmålet om offentliggørelse af partiregnskaberne, er det, som hr. Bjørn Elmquist er allermost interesseret i at få ud, sådan at Venstre ikke skal offentliggøre sit regnskab.

Nu har vi andre sagt o.k., vi accepterer, at Venstre føler, det er krænkende for anonymiteten for de medlemmer, borgere og virksomheder, der ønsker at give tilskud til Venstre, at de skal nævnes ved navn, for vi ønsker ikke at ødelægge Venstres økonomi.

Vi håber så, at Venstre på længere sigt, når vi får vedtaget denne lovgivning, vil give offentligheden større indsigt i de tilskud, som Venstre får fra forskellige erhvervsvirksomheder og en-

kelpersoner, men det er Venstres eget samvittighedsspørgsmål over for borgerne, over for demokratiets spilleregler. Det må Venstre klare, men Venstre kan ikke nu komme og sige, at man kun ønsker § 1 opretholdt, og at alt andet sådan set godt kunne udgå. Vi må vide helt præcist, inden behandlingen i dag er overstået, om Venstre er bag lovforslaget eller ej.

(Kort bemærkning).

Bjørn Elmquist (V):

Jeg vil gerne sige til hr. Frank Jensen, at det nu godt kan betale sig at lytte efter, for jeg sagde på et meget tidligt tidspunkt i indlægget, så jeg var sikker på, at jeg ikke glemte det, at vi står bag dette forslag. Det blev sagt udtrykkeligt fra talerstolen, og det kræver mere end almindelig mangel på intelligens at udlægge mit svar til fru Ebba Strange om § 1 og § 2, spørgsmålet om tilmeld eller fravalg, sådan, at jeg har kasseret hele resten af lovforslaget. Jeg troede dog, at hr. Frank Jensen var klogere end som så, men o.k., man skal lære, så længe man lever.

Endvidere må jeg complimentere den anden Socialdemokrat, hr. Hans Jørgen Jensen, som har været heroppe, for nu endelig at få sagen bragt derhen, hvor hr. Hans Jørgen Jensen mener det må gøre mest ondt for Venstre, nemlig til landbrugsfondene, og vi får nok mere at høre af samme skuffe i eftermiddag.

Vi har imidlertid intet at skjule; vi mener ikke, at der er brugt midler dér, der har gået borgeres interesser for nær. Regnskaberne kan studeres af alle, der har lyst dertil.

Hr. Hans Jørgen Jensen godtede sig også over, at de, der bliver mest generet af dette forslag, nok bl.a. var Venstre, når det kommer til stykket.

Jamen hr. Hans Jørgen Jensen, vi fremsætter lovforslag, som vi synes vi kan stå inde for, og vi mener ikke, at vi skeler særligt til fagforeningerne eller andre. Vi har talt om organisationer, og det står vi ved. Vi har rent mel i posen, og vi er ikke bange for konsekvenserne af dette lovforslag.

Der er nok andre, der heller ikke har hørt efter, hvad jeg har sagt, så der bliver nok lejlighed til at komme tilbage til det senere.

(Kort bemærkning).

Lis Noer Holmberg (CD):

[Lis Noer Holmberg]

Det er hr. Hans Jørgen Jensen, der har fået mig herop, fordi hr. Hans Jørgen Jensen siger, at han er formand for 25.000 medlemmer i sit forbund, og at det drejer sig om 5 kr. pr. medlem. Det er jo i sig selv ikke noget at tale om; det har jeg selv i mange år været med til at give til noget, som jeg ikke havde den store sympati for.

Men jeg vil gerne spørge hr. Hans Jørgen Jensen, om der ikke blandt de 25.000 medlemmer er enkelte, som ikke er socialdemokrater, men som måske har sympati for f.eks. CD. Jeg har selv været ude i en kommunal valgkamp her i efteråret, og vi fik faktisk ikke – til trods for at man er medlem af en fagbevægelse – 5 flade ører at gå til valg på. Jeg vil gerne spørge hr. Hans Jørgen Jensen, hvor mange af hans medlemmer der får tilskud til en valgkamp, hvis de ikke lige netop er socialdemokrater, men ønsker at stille op som noget andet.

(Kort bemærkning).

Hans Jørgen Jensen (S):

Nu har jeg aldrig mødt en centrum-demokrat i mit forbund, men jeg har mødt mange andre slags, og derfor kan jeg sige, at det, vi har gjort i Dansk Funktionærforbund, som jeg er formand for, er at give tilskud til Socialdemokratiet, også fordi det er en del af arbejderbevægelsen, som varetager vores interesser herinde i Folketinget – f.eks. på ferieområdet, på funktionærlovsområdet, på arbejdsmiljøområdet. Det er det, vi betaler for, og derfor kan jeg sige, at vi altid har betalt med glæde, og det er altså i størrelsesordenen 20–25 øre om måneden. Men vi er meget glade for, at vi nu får denne lovgivning, så vi i hvert fald kan blive fritaget for at høre, at vi skjuler noget. Det står præcist i vores regnskaber, og det står i Socialdemokratiets regnskaber.

Men jeg har hørt, at Arbejdsgiverforeningens repræsentanter i denne sag har sagt, at de vil tage pengene fra fonde, og at de helst ikke vil opgive, hvilken fond de tager disse penge fra. Jeg ved, at de borgerlige partier får penge fra Dansk Arbejdsgiverforening og fra Landboforeningerne, så hvorfor skulle de så også komme og få de fattige 2-ører, som arbejdsgiverne bevilger fagforeningerne, når vi forhandler med dem? Jeg synes, man skulle tage til efterretning herinde, at det er interesseorganisationer, og holde op med at køre den ensidige hetz imod de

faglige organisationer, som man har gjort i mange år.

Jeg er glad for, at vi nu får en regelret ordning, hvor også arbejdsgiverne kommer med på vognen.

Formanden:

Der er endnu et par korte bemærkninger, men vi skal til at vende tilbage til ordførerrækken.

(Kort bemærkning).

Lis Noer Holmberg (CD):

Det skal være meget kort: Jeg vil gerne sige til hr. Hans Jørgen Jensen, at jeg er ked af, at hr. Hans Jørgen Jensen ikke er stødt ind i CD-medlemmer, som har ønsket at få støtte til en lokal valgkamp. Men det er faktisk dér, problemet ligger. Når vi står med dette problem, er det, fordi der er nogle, der føler sig tilsidesat, når de betaler til en faglig organisation. Jeg er ikke ude på at føre hetz imod de faglige organisationer. Vi kan ikke undvære dem. Vi har brug for dem, og det være sagt helt klart. Men når vi indimellem står med disse problemer, så er det, fordi der er nogle mennesker, der undertiden føler sig tilsidesat, fordi de føler, at de ikke bliver behandlet som andre fagforeningsmedlemmer.

(Kort bemærkning).

Arne Melchior (CD):

Jeg finder det nødvendigt at sige til hr. Hans Jørgen Jensen, at han omgås underligt med fakta. Hr. Hans Jørgen Jensen oplyser her, at han aldrig har truffet en CD'er i sit forbund. Det kan hr. Hans Jørgen Jensen højst sige at han ikke aner. Vi har nemlig hemmelig stemmeafgivning her i dette land, og det er ikke en pligt at gå med rød nål i knaphullet eller med skilt på maven om, hvad man stemmer. Derfor må jeg have lov at korrigere hr. Hans Jørgen Jensen: Han aner ikke, om der er CD'ere i hans forbund, eller om han har mødt nogen af dem. De har nemlig ingen pligt til at oplyse for den høje formand, hvilket parti de stemmer på.

Formanden:

Et par afsluttende korte bemærkninger.

(Kort bemærkning).

Frank Jensen (S):

Jeg skal blot sige tak til CD's ordfører, fru Lis Noer Holmberg, for den varme tilkendegivelse over for dansk fagbevægelse af nødvendigheden af, at vi har en dansk fagbevægelse i det danske samfund. Nu ved vi – og det ved fagbevægelsen også – at man i hvert fald har CD som en varm støtte.

Men så vil jeg gerne sige til fru Lis Noer Holmberg, at det lovforslag, vi behandler i dag, netop giver de medlemmer af dansk fagbevægelse, som fru Lis Noer Holmberg talte om, mulighed for at sige, at de mener, det er krænkende for dem, at der skal gives tilskud til et politisk parti, som de ikke sympatiserer med og ikke ønsker at stemme på, over deres kontingentmidler. Det er det, lovforslaget vedrører, og det er den mindretalsbeskyttelse, som et flertal i Folketinget – stort set hele Folketinget – den 12. april 1988 besluttede at man skulle give medlemmerne både af dansk fagbevægelse og af arbejdsgiverorganisationer. Så det problem, fru Lis Noer Holmberg rejser, skulle være løst med dette her.

Jeg vil ikke begive mig ind på at måle hr. Bjørn Elmquists intelligenskvotient – man hører gentagne gange fra Venstre, at partiet mener, at det er i stand til på få sekunder at måle folks intelligenskvotient – men vil blot sige til hr. Bjørn Elmquist, at den undersøgelse, vi har lavet, viser, at der er ét land i verden, hvor man direkte har forbudt faglige organisationer at give tilskud til politiske partier, og det er USA. Der må landsorganisationer ikke give tilskud til de politiske partier. De vælger så at gøre det ved at opbygge nogle fonde, hvorfra man giver til kandidaterne. Jeg mener med de erfaringer, jeg har fået ved at følge den amerikanske valgkamp, at vi ikke ønsker os de tilstande i Danmark, at det skal være meget personfikserede valgkampe. Vi ønsker, at de politiske partier i Danmark skal spille en meget væsentlig rolle i den demokratiske proces, og det troede vi også indtil dato var Venstres holdning – det Venstre, som af og til ude i forsamlingshusene taler meget varmt om det folkelige demokrati, vi har i Danmark, med stort foreningsliv og organisationer, som spiller en væsentlig rolle. Det håbede og troede vi Venstre stadig væk var optaget af.

Formanden:

Så regner jeg med at vi kan slutte denne serie af korte bemærkninger med en bemærkning fra hr. Hans Jørgen Jensen.

(Kort bemærkning).

Hans Jørgen Jensen (S):

Jeg er nødt til at sige til hr. Arne Melchior, at jeg sådan set mener, jeg besvarede det spørgsmål, der blev stillet, om der var nogen CD'ere, som skulle have penge i Dansk Funktionærforbund, med at sige, at jeg ikke har mødt sådan nogle. Jeg har heller ikke – det vil jeg gerne sige til hr. Arne Melchior – mødt en CD'er i forbundet. Så det er faktisk rigtigt, det, jeg har sagt. Jeg har ikke været inde i noget valgtrum – det ville jo være imod valglovens bestemmelser. Vi har i vores forbund altid ydet penge til Socialdemokratiet, og vi er gudskelov i den situation, at langt de fleste i vores forbund er socialdemokrater, og jeg skulle hilse og sige, at de er stolte af det.

Formanden:

Op så en helt afsluttende kort bemærkning.

(Kort bemærkning).

Bjørn Elmquist (V):

Jeg skal lægge mig formandens ord på sinde og sige til hr. Frank Jensen, at vi selvfølgelig stadig væk interesserer os for partiernes rolle i det danske samfund og til fulde deler den opfattelse – og altid har gjort det – som er kommet til udtryk her fra hr. Frank Jensen. Det, det handler om i dette forslag, og som stadig væk giver os visse bekymringer, er, at det ikke er noget, der vil fremme de politiske partier, men at forslaget måske stadig væk vil give de faglige organisationer mulighed for at spille en politisk rolle, som ellers tilkommer de politiske partier. Men i det overordnede er vi altså helt enige: De politiske partier i Danmark har en stor rolle at spille.

Formanden:

Så er vi tilbage i ordførerrækken.

Knud Lind (FP):

Livet i dette Folketing er jo mærkeligt. Efter at jeg kom med en enkelt kort bemærkning, var

[Knud Lind]

der et medlem fra partiet Venstre – jeg erindrer ikke navnet – som beklagede sig stærkt over, at jeg kom med denne korte bemærkning, og derfor er jeg da efter denne kraftige haglbyge af korte bemærkninger glad for, at jeg kan få lov til at holde min ordførertale. Tak for det! (*Munterhed*).

Der er vedtaget et utal af dagsordener i dette Ting, og en dagsorden skal jo ifølge reglerne være kortfattet og kan selvfølgelig ikke helt skrives over i et lovforslag, som det også kan ses i dette tilfælde.

Jeg vil gerne fra starten sige til justitsministeren og til den socialdemokratiske ordfører, så alt er slået fast, at det er rigtigt, at vi stemte for det, og vi står ved det – jeg var lige ved at sige, at det gør Fremskridtspartiet altid – men vi kan altså tilslutte os det af justitsministeren fremsatte forslag, selv om vi mener, at forslaget kunne være bedre.

Vi glæder os også over, at Venstres ordfører her fra talerstolen har erkendt, at der er en underhåndsaftale mellem regeringen og Socialdemokratiet. Det bygger altså også på den, og det bærer forslaget selvfølgelig også præg af.

For det første mener vi, det er helt urimeligt, at de enkelte medlemmer en gang hvert år skal tilkendegive, at de ikke ønsker at yde bidrag til politiske partier m.v. Det burde være det omvendte, nemlig at det er de andre, der skal spørge. Når det gælder alt muligt andet, hvor folk kommer og beder om penge til et eller andet, foregår det jo ikke på samme måde som her; når det gælder alle mulige veldædige foreninger, kører det på en helt anden måde. Men her er det altså den omvendte verden. Jeg kan se, at der er nogle, der allerede har skrevet til Retsudvalget, og i bilag 1 til L 179 skriver man, at det, man faktisk vedtager med denne lov, det er, at man siger, at man ved lov vil gøre det tilladt at skrive til fagforeningerne for at fortælle, at man ønsker sig fritaget for at betale til partipolitiske formål.

Det er sådan set det reelle hovedindhold i den første del. Men som jeg sagde, burde det være omvendt, således at de enkelte medlemmer eventuelt kunne tilkendegive, hvis de mente det, at de ønskede at yde bidrag til politiske partier via deres kontingent. For vi skal jo regne med, at selv om denne ordning bliver vedtaget, er det ikke sådan, at man pludselig kommer rendende og vil refundere en hel masse penge

til dem; det står der intet om i lovforslaget. Man kunne lave en helt anden ordning via et girokort, hvor man lige krydsede af, når man alligevel skulle betale kontingent.

Vi mener også, at medlemmerne burde have en ret til kontingentnedsættelse, når de ikke ønskede at bidrage til politiske partier eller holde dagbladet Det Fri Aktuelt oppe eller sådan noget.

Dernæst vil jeg gerne spørge justitsministeren – ja, jeg må jo næsten sige regeringen og Socialdemokratiet – hvad man forstår ved partipolitiske formål. Er det f.eks. tilskud til Det Fri Aktuelt fra fagforeningerne?

I øvrigt er der noget, jeg er bange for, og det er, at fagforeningerne vil omgå denne lov fremover ved at kalde de partipolitiske formål noget helt andet, nemlig fagpolitiske formål, men skillelinjen imellem dem bliver meget vanskelig.

Når jeg siger det, tænker jeg bl.a. på Fælles Kurs og Sømændenes Forbund osv.; der kunne hurtigt laves noget dér, så det blev fagpolitiske formål, skønt det reelt var partipolitiske.

Offentlige partiregnskaber er en god idé, men bestem ikke nogen nyhed inden for Fremskridtspartiet, idet vi hvert år i bladet Fremskridts landsmødenummer tydeligt har offentliggjort Fremskridtspartiets regnskaber, så enhver har kunnet læse dem.

Vi mener også, at tilskudsyderne til de politiske partier sandelig bør nævnes ved navn, så vi kan se, hvem det er, så de ikke bare er ukendte.

Vi ser også gerne, at det tydeliggøres i teksten, at tilskud, som oprindeligt har været en form for landbrugsstøtte, skal offentliggøres i regnskaberne. Jeg tænker her på partiet Venstre og Landboforeningerne. Hvis man laver sådan noget, hvad hr. Bjørn Elmquist jo på det kraftigste benægter, ville jeg mene, at vi burde kunne få det med i regnskaberne, så vi kan se det; det vil også gøre det lidt nemmere for statsrevisorerne, når det nu ligger i partiregnskaberne.

Til slut vil jeg sige, at partiregnskaberne bør følge partiernes regnskabsår.

Jørgen Estrup (RV):

Det er på sin vis lidt af en historisk dag, vel ikke verdenshistorisk, måske knap nok Danmarkshistorisk, men så dog i hvert fald Christiansborghistorisk.

[Jørgen Estrup]

Vi er jo mange, der dag ud og dag ind har fulgt denne sag og kan gengive begivenhedsforløb, som ikke lader mordet i Finderup Lade meget efter – eller hvad man nu ellers kan finde på i Danmarkshistorien – når det gælder rænkesmederiet i forbindelse med denne sag for at undgå at få den frem til en behandling i folketingsalen.

Nu har vi altså et forslag på bordet, og det slår to ting fast, nemlig på den ene side, at det er en ret for den enkelte at blive beskyttet, når det gælder om at yde bidrag til politiske formål gennem sin organisation, altså at det er noget, som organisationerne skal sikre frivillighed i forbindelse med, og på den anden side, at partiernes regnskaber er et offentligt anliggende. Det er et lille, men vigtigt principielt skridt i den rigtige retning.

Derfor skal jeg, ligesom hr. Bjørn Elmquist sagde tidligere, indlede med at sige, at vi fra radikal side også støtter dette lovforslag. Så er der ingen tvivl om det.

Men jeg kan tilføje som hr. Bjørn Elmquist, at vi også kan finde enkelte huller i forslaget, hvis vi ser lidt efter. Det havde måske været klogere, om man havde hjulpet nogle af organisationerne lidt med en enkelt sanktion, hvis de nu ikke skulle være helt så omgængelige og forståeligt, hvad Folketinget mener med dette frivillighedsprincip.

Man kunne også være gået i den retning, som hr. Bjørn Elmquist antydede, at lade det være en egentlig tilmeldingsordning. Man kunne måske også have overvejet, om det ikke havde været klogt at tage lokalorganisationer med, når vi nu skulle se på partiernes indtægter og udgifter, for at få et lidt mere vandtæt system. Jeg tror også – for nu at bringe hr. Knud Lind med ind i familien – at vi så måske kunne have fået Fremskridtpartiets Ungdom med; det havde dog vel i hvert fald været noget, der havde bidraget til morskaben.

Endelig vil jeg sige, at vi måske også kunne have specificeret hele den side, der vedrører regnskaberne.

Men det er nu altså ikke det, vi er havnet på. Vi er havnet på et lidt andet forslag, som tager det noget mere gradvis, og det hilser vi da velkommen fra radikal side. De indvendinger, der har været i dag både fra hr. Bjørn Elmquist, hr. Frank Jensen, hr. Knud Lind og nu sidst fra mig selv, kan jo så antyde, at vi både kan få et

meget interessant udvalgsarbejde, og at der jo formentlig også er villighed til at overveje, om dette forslag nu virkelig er det rigtige forslag, og at vi, hvis vi bliver enige om det, nøje vil følge, hvordan det virker, når vi har gennemført det, sådan at vi inden længe vil kunne revidere det, så det bliver et rigtig effektivt lovforslag.

Arne Melchior (CD):

Paterniteten til første halvdel af dette lovforslag tilkommer rettelig Centrum-Demokraternes stifter og mangeårige partiformand, hr. Erhard Jakobsen. Han har sagt det her i salen igennem mange år; det går faktisk tilbage til engang i slutningen af 1950'erne, hvor en vis Agnethe Hansen som medlem af KU ville være fri for at skulle give bidrag til et parti gennem sit faglige kontingent. Allerede dengang foreslog hr. Erhard Jakobsen offentligt denne fremgangsmåde. Så alene af den grund har vi i CD ikke nogen problemer med den side af sagen og kan altså som så mange andre også glæde ministeren og huset her med, at vi stemmer for.

Jeg må indrømme, at jeg har, hvis jeg et øjeblik skulle lege djævelens advokat, mine tvivl om, hvilken virkning det egentlig får. Personlig tror jeg ikke, det får nogen økonomisk virkning. For f.eks. i det forbund, som hr. Hans Jørgen Jensen så gerne omtaler her i dag, skønt det egentlig ikke kommer sagen så meget ved, kan man beslutte at forhøje kontingentet til 10 kr. om året i stedet for 5 kr. om året, og så kan der altså være x procent af medlemmerne, der ikke medvirker til dette, men de andre giver så rigelig kompensation for det, der måtte mangle. Det vil altså sige, det får ikke nogen særlig – om nogen – økonomisk konsekvens.

Men det er en imødekomme af en rimelig følelsesmæssig utilfredsstillelse, som har været omtalt i årtier og har givet folk meget hovedbrud, og derfor er vi glade for forslaget. Vi er da også glade for, at der er enighed mellem regeringen og Socialdemokratiet om dette.

Hr. Knud Linds inkvisitoriske måde at grave i, hvorvidt der foreligger en aftale, forstår jeg ikke. Hvorfor skulle der ikke foreligge en aftale? Det kan der gøre, og det kan der lade være med at gøre; man skylder ikke Folketinget noget regnskab for, om der gør det. Jeg er da meget tilfreds med, at den er der, og det vil jeg rose begge parter for.

[Arne Melchior]

Hvad angår andet afsnit, om de politiske partiers regnskaber, er CD meget villig til at gå videre. De krav, der opstilles, har vi ingen problemer med. Men nu er alle de, der får de store tilskud, altså blevet enige om, at det skal være på den måde, og så vil vi da gerne velsigne det og sige: Jamen glæd jer da så over, at I sådan set kan gå hen og lave det samme, som I plejer at lave! Så det er da helt i orden.

Endelig kunne jeg bare tænke mig at give den centring til justitsministeren, om han måske ville overveje at lave et lignende forslag også for andet end politiske partier, nemlig for andre, der arbejder i fuld offentlighed og i offentlighedens interesse og med offentlige bidrag. Jeg tænker her på de såkaldte private, landsdækkende, veldædige organisationer – jeg er vistnok selv medlem af de fleste af dem og glad ved at være det – men i virkeligheden er de ikke private, for når man har i hundredtusindvis af medlemmer, og når man henvender sig til hele befolkningen om støtte, må der også dér kunne være rimelighed i, at den samme offentlighed, som støtter, får indsigt i, hvad pengene bruges til. Det var altså bare et lille tip til lidt mere lovarbejde i Justitsministeriet.

I øvrigt er jeg enig med hr. Knud Lind i, at det sikkert vil blive et stort antal muligheder for omgåelse, og de vil også blive benyttet.

Det fører mig til enighed også med hr. Jørgen Estrup i, at det nok ikke varer så forfærdelig længe, før loven skal revideres igen, men lad os da så glæde os over, at vi tager ét skridt ad gangen.

Så skal jeg slutte af med én gang til at sige til hr. Hans Jørgen Jensen, at han sagde og gentog, at han aldrig havde mødt en centrum-demokrat i sit eget forbund. Jeg gentager, at det er noget, hr. Hans Jørgen Jensen ikke har nogen mulighed for at ane noget som helst om. Han gjorde det endda værre i anden omgang, da han hilste fra det store flertal af sine medlemmer, som er socialdemokrater, og oplyste Folketinget om, at det er de stolte af. Det har hr. Hans Jørgen Jensen ikke nogen bemyndigelse til at udtale sig om, for det ved han ikke. Jeg har talt med adskillige mennesker, der har stemt socialdemokratisk ved et antal valg i nyere tid, og som har sagt, at det har de gjort, men de var ikke rigtig stolte af det. Jeg bestrider en forbundsformands viden om eller ret til at udtale sig på vegne af sine medlemmers politiske ståsted og de-

res stolthed herved eller ej. Det har han ikke nogen mulighed for, og det er en overspille af en formandsværdighed, som jeg finder højst uklædelig.

(Kort bemærkning).

Jørgen Estrup (RV):

Det er blot hr. Arne Melchiors bemærkning om, at hr. Erhard Jakobsen havde paternitet til den første del af forslaget, som får mig til at stille følgende spørgsmål: Vil hr. Arne Melchior så forklare os, hvorfor hr. Erhard Jakobsen under debatten i foråret 1984 og under en række efterfølgende debatter klart har frarådet dette Folketing at lovgive på området?

(Kort bemærkning).

Frank Jensen (S):

Det er i anledning af udtalelsen om, at lovforslaget ikke vil få indflydelse på, hvor store tilskud der vil blive givet til de politiske partier. Nej, forhåbentlig ikke, for lovens formål er ikke at fjerne det økonomiske grundlag for de politiske partier i Danmark, målet med loven er at give en mindretalsbeskyttelse af de medlemmer af faglige organisationer eller erhvervsorganisationer, som ikke ønsker, at der over deres kontingentmidler skal gives tilskud til et politisk parti.

Jeg går ud fra, at alle partier, der er repræsenteret her i Folketinget – måske med undtagelse af Fremskridtspartiet – mener, at de politiske partier skal spille en væsentlig rolle i det danske demokrati, så vi ikke får de mere eller mindre uheldige tilstande, som man har oplevet ikke mindst i USA, hvor det personlige element spiller en så afgørende rolle, og hvor det ikke er partierne som demokratiske institutioner i samfundet, der spiller en væsentlig rolle i forhold til at få den demokratiske proces til at fungere. Det kræver økonomi. Her kunne man så vælge at sige, at vi vil ikke have nogen som helst form for sponsorering af de politiske partier, vi vil have offentlige tilskud til partierne, og derfor skal man øge de offentlige tilskud. Det er der ikke stillet forslag i Folketinget om at gøre. Det tror jeg heller ikke ville være heldigt, for ved at nægte mulighed for at give tilskud til et politisk parti knægter man også de demokratiske organisationers demokratiske ret til selv at forvalte deres økonomi.

[Frank Jensen]

Lovens formål er ikke, og det er lidt ærgerligt, hvis det er det, der er blevet indtrykket fra forhandlingerne i dag, at partierne nu fortsat vil få den samme økonomi, når loven er vedtaget. Forhåbentlig ja. Forhåbentlig vil partierne også i fremtiden kunne få lidt flere penge, fordi der er behov for, at partierne har ressourcer til at komme ud i landet med de politiske budskaber, som befolkningen helst skal tage del i og diskutere, men også høre, hvad det er, der foregår her i huset.

(Kort bemærkning).

Arne Melchior (CD):

Hr. Jørgen Estrup spørger mig om, hvorfor hr. Erhard Jakobsen sagde noget ikke klart defineret i 1984. Det er ikke, fordi jeg møder uforberedt; jeg kan vise, at jeg her har debatterne om dette emne fra folketingssamlingen 1986-87 og fra 1987-88. Jeg har læst igennem, hvad CD sagde, men jeg har altså ikke den fra 1984, så jeg er ikke opdateret, men det vil jeg ikke engang bede om undskyldning for.

Jeg har hørt hr. Erhard Jakobsen udtale sig om den sag adskillige gange, og han har altid nævnt denne model. Jeg har en lumsk mistanke om, at når han frarådede det, der forelå i 1984, var det, fordi det ensidigt havde brod mod fagbevægelsen. Det har vi aldrig ønsket at bidrage til. Det har nok været grunden, hvis hr. Jørgen Estrup frisker sin hukommelse lidt op og ser, hvad hr. Erhard Jakobsen sagde i 1984.

(Kort bemærkning).

Ole Henriksen (SF):

Det er hr. Frank Jensen, som kalder mig herop. Jeg mener, jeg hørte, at der blev sagt, at det var mindretalsbeskyttelse, man agtede at indføre her. Nu er der jo tale om tilskud nærmest til valgkampe. Hr. Hans Jørgen Jensen har sagt, at organisationerne hvert andet år giver et eller andet beløb. Men om denne mindretalsbeskyttelse kunne hr. Frank Jensen prøve at svare på dette: Hvis jeg i min underorganisation – jeg er medlem af et metalarbejderforbund i en bestemt afdeling – på en generalforsamling stiller et forslag om at bevilge 10.000 kr. til et eller andet parti og det bliver vedtaget med 51 pct., hvad gør de 49 pct. så? Er der mindretalsbeskyttelse i sådan en situation? Det synes jeg kunne være væsentligt at få at vide. Det kunne

også ske, at man på en kongres vedtog et helt klart beløb og ikke et kronebeløb at dele ud. Hvordan skal man så melde fra over for det forhold, at der er mindretalsbeskyttelse? Det kunne jeg godt lide at vide.

(Kort bemærkning).

Frank Jensen (S):

Jeg skal sige til hr. Ole Henriksen, at der er forskellige niveauer, hvorpå disse tilskud vedtages både i arbejdsgiverorganisationer og i fagbevægelsen. Når det vedtages ude i den enkelte metalarbejderafdeling at give tilskud til det lokale arbejde i SF i Ålborg eller til det lokale arbejde i Socialdemokratiet i Ålborg, er det klart, hvis det går til det lokale arbejde, at man så ikke har den mulighed at melde fra, som dette lovforslag åbner op for. Det drejer sig her om landsorganisationerne, hvorfra man giver til de landsdækkende partier. Det er det, lovforslaget omfatter. Det vil sige, hvis man på Dansk Metalarbejderforbunds kongres beslutter at give tilskud til et bestemt antal partier og et medlem derefter konstaterer, at der ikke er givet tilskud til nogen af de partier, som det føler sig dækket ind af politisk og ideologisk, har medlemmet dér den mulighed at give til kende, at man ikke ønsker, der skal gives tilskud til de politiske partier, som det enkelte forbund ønsker at støtte.

Den ordning har hr. Ole Henriksens forbund allerede indført ad frivillighedens vej. Dansk Metalarbejderforbund har på sin kongres godkendt denne ordning som den model, der nu bliver indbygget i dette lovforslag, vi behandler i dag. Skulle hr. Ole Henriksen og andre dér ikke føle sig dækket ind af de organisationer, som de demokratisk valgte organer i Metalarbejderforbundet har besluttet at give tilskud til, kan jeg ikke se, at hr. Ole Henriksen på nogen måde skulle mene, at det på landsplan ikke giver den mindretalsbeskyttelse, som jeg hævdede tidligere.

(Kort bemærkning).

Ole Henriksen (SF):

Skulle man nu ikke erkende, at den 25 øre, som hr. Hans Jørgen Jensen snakkede om, er en af de små dele, som bliver brugt i tilskud til politiske partier? Der er jo alle de andre kanaler. I og med at mit forbund betaler kontingent til

[Ole Henriksen]

LO, er der altså også en åben kanal dér for tilskud. Der er også åbent for at bruge penge til store annoncer og til alt muligt andet. Det gælder ikke bare de faglige organisationer; det gælder alle organisationer. Jeg kunne forstå på hr. Frank Jensen, at vi er enige om, at der altså er en grænse i dette lovforslag for, hvor langt mindretalsbeskyttelsen går. Det er vel det væsentlige budskab, og derfor synes jeg, at man nok skal prøve at dæmpe mindretalsbeskyttelsen lidt ned i denne debat.

(Kort bemærkning).

Frank Jensen (S):

Nu skal det jo ikke blive et rent kursus i, hvordan fagbevægelsens struktur og organisationer er bygget op, hr. Ole Henriksen, vi kører frem her i dag. Forholdet i fagbevægelsen er, når der er generalforsamlinger i den enkelte afdeling, at alle medlemmer har ret til at møde op. Det vil sige, at her er det ikke det repræsentative demokrati, der træffer afgørelser om, hvilke tilskud der skal gives fra den enkelte fagforening. Det vil sige, alle medlemmer har ret til at møde op og give deres mening til kende, og der kan så træffes en fuldt demokratisk beslutning.

Men når vi kommer til kongresserne, til forbunds niveau, er det det repræsentative demokrati, der gælder, selvfølgelig efter at de kongresdelegerede måske er blevet båndlagt derhjemme i afdelingen efter generalforsamlingens afholdelse og har fået nogle mandater at gå til kongressen med. Under alle omstændigheder er det det repræsentative demokrati, der gælder, når vi kommer på forbundsplan, og det er på det plan, man giver denne mindretalsbeskyttelse, hvis kongressen træffer afgørelser, der for nogle medlemmer føles krænkende, fordi de på ingen måde ideologisk-politisk støtter det initiativ, som kongressen har taget. Her har man så den mindretalsbeskyttelse, og det er det, som Socialdemokratiet mener er rimeligt.

Vi har haft det standpunkt tidligere, at dette er fuldt demokratiske organer, at man har et fuldt demokrati i disse organisationer. Derfor burde det være nødvendigt at give denne mindretalsbeskyttelse. På det område har vi givet os, fordi vi har set i befolkningen, at der har været et ønske om at få denne mindretalsbeskyttelse. Det er ikke mange personer, det drejer sig om, det kan vi se i de forbund, som har indført

ordningerne, HK, Metalarbejderforbundet og Dansk Kommunal Arbejderforbund, når vi holder os til fagbevægelsen. Nu har vi jo ikke set, hvilken effekt dette lovforslag vil få, når vi kommer til erhvervsorganisationerne og arbejdsgiverorganisationerne. Når det drejer sig om fagbevægelsen, er det ikke de store tal, der beder sig fritaget for at give tilskud, men der er altså, når der er tale om det indirekte demokrati, en mindretalsbeskyttelse. Hvor der er tale om direkte demokrati, må medlemmerne så yde den aktive indsats for at få omstødt beslutningerne. Det er vel fuldt demokratisk.

Formanden:

Der er endnu fem korte bemærkninger, og så håber jeg, vi kan afslutte denne runde af korte bemærkninger.

(Kort bemærkning).

Bjørn Elmquist (V):

Jeg vil godt takke hr. Ole Henriksen for at bringe spørgsmålet op om mindretalsbeskyttelse. Det er et meget centralt emne, og det er godt, at vi lige får det med. Jeg opfatter det som hr. Frank Jensen som en meget individuel form for mindretalsbeskyttelse, for det er noget, hver enkelt person kan træffe beslutning om.

Når det er sagt, vil jeg da også godt sige, at jeg fornemmer – her er jeg meget på linje med hr. Ole Henriksen – at den form for demokrati, og det er det repræsentative, jeg går i gang med nu, der består i, at alene flertallet, hvor lille det så end måtte være, om det er 50,0001 pct., der bestemmer, kalder jeg ikke demokrati. Det kalder jeg demokatur, blandingen af diktatur og demokrati. Jeg håber, at vi med vedtagelsen af dette forslag har givet så klart et signal til de forskellige organisationer – og jeg siger ikke fagforeninger, men også fagforeninger – der føler sig ramt af dette, at de erkender, at de må sørge for på en eller anden facon at få givet også nogle mere kollektive mindretalsbeskyttelser inden for deres repræsentative demokratier. Det lovgiver vi ikke om her. Det ville være en meget kraftig indblanding yderligere i foreningsfriheden, men det er et klart signal, vi sender til dem om, at nu må I se at få klaret disse forhold.

(Kort bemærkning).

Hans Jørgen Jensen (S):

Det er hr. Ole Henriksen, som kalder mig herop, fordi hr. Ole Henriksen måske er ved at give det udseende af, at disse 20-25 øre, jeg taler om, om måneden bliver brugt som partistøtte. Hvis man nu holdt valgperioderne på 4 år, var det endnu mindre pr. måned, man gav. Men det, der gives i LO-regi, er jo også småpenge. Det, man taler om her, når LO-familien giver noget, kan holdes inden for, selv om man giver noget lokalt til valgkampe, 35-40 øre i det hele. Der er 1,4 millioner medlemmer i LO, og sidste gang var det vel godt en halv snes tusinde kroner fra hele fagbevægelsen. Vi indbetaler jo pengene via LO, og så går de ind i Socialdemokratiets kasse i nogle situationer, og i andre situationer sender vi dem direkte. Derfor taler vi kun om disse penge. Hr. Ole Henriksen skal ikke få det til at se ud, som om det er kronebeløb. Det er ører, vi taler om, og ikke andet.

(Kort bemærkning).

Ole Henriksen (SF):

Hr. Hans Jørgen Jensen taler om dette, ligesom når man måler noget i cigaretter. Jeg hørte også i går under en debat, at det kun var to cigaretter. Man kan også måle det i øl, og det er jo cirka, hvad en øl koster, fem kroner. Det er det, der gives, og det er ikke småting, der er blevet produceret af øller på den konto i tidens løb. Men lad det nu ligge!

Det afgørende her, synes jeg vi skal slå fast, er, at der er tale om en individuel beskyttelse ved, at man kan framelde sig dette tilskud til en valgkamp. Det er den, der er tale om. Dette forslag går ikke videre. Jeg kunne godt tænke mig, at man var gået endnu videre, og at man også havde beskæftiget sig med andet end hovedorganisationerne. Hvis Dansk Arbejdsgiverforenings kongres vedtager at give 1 mio. kr. til et eller flere partier, er det jo ikke et løbende tilskud, som der er tale om at det enkelte medlem kan framelde sig. Det er en repræsentativ forsamling, ikke en forsamling, hvor det enkelte medlem har adgang. I min egen fagforening kan alle komme, men det betyder ikke, at vi ikke kan vedtage her, at man på en generalforsamling kan vedtage, at vi vil give et rundt beløb til et eller andet parti. Hvis det skulle være konklusionen, kunne man lige så godt spørge,

hvorfor loven så ikke er skruet sammen sådan, at det også er i underorganisationerne, at man kan forvente dette demokrati.

Jeg synes, at dette lovforslag er meget, meget, meget tyndbenet. Jeg vil da håbe, at man i Retsudvalget vil se meget nøje på, hvordan loven endeligt skal udformes.

(Kort bemærkning).

Knud Lind (FP):

Det er, som om stemningen fra »Nøddebo Præstegaard« er forsvundet, nu minder det mig mere om sidste akt i »Hamlet«.

Jeg vil godt sige her, at det gyste lidt i mig, da hr. Frank Jensen flere gange talte så smukt om mindretalsbeskyttelse. Når jeg siger det, er det, fordi jeg kom til at tænke på HT-konflikten. Under den viste man tydeligt, at fagforeningerne ikke har meget tilovers for mindretal, som ikke ønsker at være lige netop i deres fagforening. Så det lyder lidt hult.

Jeg vil bede justitsministeren om – hvis justitsministeren er til stede i øjeblikket ...

Første næstformand (Henning Rasmussen):

Det er han.

Knud Lind (FP):

... at underbygge, hvad man forstår ved partipolitiske formål, for man må jo have tænkt over det, når man har skrevet »partipolitiske formål«. Når jeg tænker på det, er det, fordi jeg har en frygtelig anelse om, at man vil omgå loven og kalde egentlige partipolitiske formål for fagpolitiske formål. Man kan ligefrem se, hvordan Det Fri Aktuelt skifter navn til Fagbladet Det Fri Aktuelt, hvorefter der videre pumpes penge ind i det. Det er derfor, at det er ret vigtigt, at netop det bliver defineret meget skarpt, inden vi er færdige med dette lovforslag.

(Kort bemærkning).

Glistrup (FP):

For at fuldstændiggøre hr. Arne Melchior's erindringer eller Centrum-Demokraternes partihistorie, det er jo formentlig den samme bog efter den ordfører, Centrum-Demokraterne har i dag, synes jeg lige, at man skal minde om, at det af hr. Arne Melchior omtalte afsnit 1 i det foreliggende forslag er en gengivelse af, hvad Fremskridtspartiet har fremsat et væld af gan-

[Gllstrup]

ge, f.eks. i folketingssamlingen 1976-77, 2. samling, hvor man i spalte 4582 læser en ordførertale, der taler om en højesteretsdom fra 28. november 1966 i en sag mellem Chaufførernes Fagforening og et medlem, og så hedder det ordret:

»Dette medlem fik ikke medhold i sin påstand om ikke at skulle betale bidrag til politiske formål gennem sit fagforeningskontingent, og det vil nok være så godt som umuligt at ændre på denne tingenes tilstand.

Fagforeninger og arbejdsgiverforeninger er givetvis i mangfoldige tilfælde ude for at yde politiske tilskud af den ene eller den anden art, uden at der er fuld opbakning hertil fra medlemmernes side.

På disse foreningers generalforsamlinger kan man imidlertid tage dette spørgsmål op. Her i Folketinget hører det ikke hjemme. CD kan derfor ikke medvirke til dette forslags gennemførelse.«

Det var dengang forslaget blev stillet af Fremskridtspartiet, og det er jo det, man sondrer efter i CD, ikke efter, hvad der foreslås, men efter, hvem der foreslår.

Første næstformand (Henning Rasmussen):

Så den sidste korte bemærkning i denne runde til hr. Frank Jensen.

(Kort bemærkning).

Frank Jensen (S):

Jeg vil godt knytte et par kommentarer til hr. Bjørn Elmquists seneste korte bemærkninger, for efterhånden går det mere og mere op for mig, hvorfor Venstres ordfører havde så travlt med at få trukket frem i starten af sin ordførertale, at Venstre støttede lovforslaget. Efterhånden er nogle af os nok mere forvirrede på et højere niveau efter hr. Bjørn Elmquists seneste korte bemærkninger om, hvad det er, hr. Bjørn Elmquist og Venstre faktisk kunne ønske sig der stod i det lovforslag, som vi behandler i dag, og ikke det, der nu engang står i det, som de 3 regeringspartier forhåbentlig er blevet enige om inden fremsættelsen.

Det, som er ret interessant – det har det været i alle de mange år, Folketinget har diskuteret dette spørgsmål, ikke mindst de bemærkninger, som er kommet fra Venstre og fra hr. Bjørn Elmquist – er, at man aldrig nogen sinde tager udgangspunkt i forholdene i Landbrugsraadet

og i industrien, hvor man træffer afgørelse om at give tilskud til politiske partier. Jeg tænker på Kresten Tovborg, som ovre i det vestjyske føler sig forurettet over, at der gives tilskud fra Landbrugsraadet til partiet Venstre, og som er tvunget til at være medlem af en landbrugsforening for at få andel i nogle af de konsulentordninger, måske også nogle af de låneordninger, som eksisterer inden for landbruget.

Hvorfor er det ikke sådanne eksempler, som Venstre trækker frem i debatterne herinde og siger, at her føler Venstre virkelig demokratiet krænkert? Det er altid det polemiske, det er altid det nemme, det demagogiske, og det er jo også det, hr. Knud Lind gør, når han prøver at trække HT-konflikten ind i denne sag. Der er også alt for mange, ikke mindst fra partiet Venstre, der fra dette hus har forsøgt at blande sig i den konflikt, som er foregået på arbejdsmarkedet, ikke mindst indenrigsministeren.

Skulle vi nu ikke lade være med at blande os i det og så forholde os til det, vi lovgiver om? Vi blander os ikke i, hvad der foregår på arbejdsmarkedet. Vi lovgiver. Det er os, der trækker nogle retningslinjer lovgivningsmæssigt for, hvad der skal foregå uden for huset. Så lad være med altid at trække de nemme og polemiske bemærkninger frem.

Formanden:

Så en allersidste kort bemærkning til hr. Bjørn Elmquist.

(Kort bemærkning).

Bjørn Elmquist (V):

Jeg beklager det meget – specielt over for de ordførere, som ikke har haft en jordisk chance indtil nu – men man bliver jo nødt til at svare på de angreb, der kommer. Jeg forstår, at hr. Frank Jensen har en hel del endnu, der skal ud mellem sidebenene, og som han til sin store beklagelse ikke har haft lejlighed til at fremføre tidligere, da jeg ikke har talt om det. Hvorfor bringer jeg ikke eksempler frem fra landboforeningerne og den utilfredse landmand, som ville det ene og det andet og ikke ville det tredje og fjerde? Fordi der ikke er kød på de eksempler, hr. Frank Jensen!

Hvis man nu havde hørt efter, hvad jeg sagde, så har jeg ikke i mit første indlæg rettet angreb mod fagforeningerne. Jeg har talt om organisationer. Det er et bredt begreb, hr. Frank

[Bjørn Elmquist]

Jensen. Det omfatter alle former for organisationer, der kan komme på tale her.

Så hørte jeg nu, at jeg skulle have udtrykt ønske om, hvad vi egentlig skulle have skrevet ind i dette lovforslag, bl.a. mindretalsbeskyttelsen, mere kollektive mindretalsbeskyttelser. Jeg sagde jo udtrykkelig i forbindelse med min korte bemærkning til hr. Ole Henriksen, at det ville være at gå for vidt, om vi havde skrevet det ind i lovforslaget. Det ville have været for stort et indgreb i foreningsfriheden.

Jeg forstår ikke, hvor det er, hr. Frank Jensen har sine tanker og sin opmærksomhed, når jeg er på talerstolen; men det er nok bedre ikke at høre efter, hvad jeg siger, men mene, at man hører det, man gerne vil have at jeg siger. Det er nok det, der er problemet.

Jeg mener, det ville være forkert at skrive den slags ting i lovforslaget. Jeg håber, at organisationerne vil opfatte dette som et klart signal til selv at vedtage vedtægter, der tager højde for mindretalsproblemer.

Kofod-Svendsen (KRF):

Eftersom jeg er vidende om, at dette er og i mange år har været en mærkesag for Det Radikale Venstre, lyttede jeg med ekstra interesse til, hvad ordføreren for Det Radikale Venstre havde at sige. Jeg må også sige, at indledningen bevægede sig på det høje plan: en historisk dag, måske ikke helt af verdenshistorisk betydning, men alligevel.

Mordet i Finderup Lade. Jeg havde lidt vanskeligt ved at finde antydninger, da jeg læste i bemærkningerne, hvor der var noget med Finderup Lade, men det er måske mig, der ikke har haft evne nok til at associere.

Efterhånden var det, som om ordføreren for Det Radikale Venstre kom helt ned i kælderens og konkluderede, at kan man ikke få den, man elsker, må man elske den, man får. Det var sådan, jeg forstod Det Radikale Venstres ordførertale, for jeg er meget enig med Det Radikale Venstre i, at det forslag, som ligger her, faktisk ikke er noget værd. Det kan vi jo lige så godt konkludere.

Jeg tror ikke, at det ændrer noget som helst, men jeg tror nok, det alligevel kan – og dér er jeg enig med Det Radikale Venstre – være bedre end ingenting, for nu har vi fået et fundament for at lave noget fornuftigt. Her vil jeg meget gerne gå hånd i hånd med Det Radikale Ven-

stre og få stoppet de mange huller, som er i dette forslag.

Det helt rigtige, mener jeg, var, at vi fik gennemført ægte organisationsfrihed på begge sider af arbejdsmarkedet. Det er desværre endnu ikke muligt. Så synes jeg nok, vi skulle få ændret dette lovforslag, så vi i stedet for framelding fik tilmelding. Det synes jeg i langt højere grad varetog den personlige frihed på begge områder. Man har naturligvis ikke fra Landbrugsraadets, Industrirådets eller en fagforenings side ret til at understøtte et politisk parti med medlemmers bidrag, hvis medlemmerne ikke selv ønsker det. Det synes jeg vil være en meget god holdning, når vi nu ikke kan få den fulde foreningsfrihed.

Jeg er også meget enig i det, der er sagt om skattefradrag. Det synes jeg ikke vi skal have i de politiske partier, heller ikke de indirekte fradrag, hvad enten det går over den ene type organisationer eller den anden type organisationer. Her medvirker vi gerne under udvalgsarbejdet til nogle af de forbedringer, som jeg har indtryk af helt er i Det Radikale Venstres ånd.

Når vi så kommer til de politiske partiers regnskaber, vil vi meget gerne gå videre i mit parti, for det, som står her, opfatter jeg som den mindste fællesnævner mellem Venstre, De Konservative og Socialdemokratiet. Jeg har vanskeligt ved at se, når jeg læser disse punkter igennem, om det vil ændre noget som helst i den bestående tingenes tilstand. Det har vi da ikke noget imod fortsætter, men vi synes da godt, vi kunne gøre det lidt bedre. Det vil vi også gerne medvirke til.

Skal jeg konkludere, om vi kan støtte forslaget: Ja, vi har ikke noget imod at støtte det. Vi føler ikke behov for at stemme imod det. Vi tror da ikke, det skader på nogen måde. Vi tror, det er et godt fundament for at få gjort tingene bedre i fremtiden. Det er med den begrundelse, vi gerne vil støtte, men vi vil gerne under udvalgsarbejdet prøve at forbedre det. Jeg håber, at der er et flertal, som vil være med til at forbedre forslaget.

(Kort bemærkning).

Knud Lind (FP):

Vi kan nu høre, at Kristeligt Folkeparti erkender, at lovforslaget slet ikke er noget værd, men at man i øvrigt vil støtte det. Det er da altid noget. Men jeg vil da også godt sige, at der er

[Knud Lind]

mangler i forslaget; deri har Kristeligt Folkeparti ret. Jeg håber, at man så vil medvirke i udvalgsarbejdet til at få ændret det til det bedre, men hvis disse mystiske underhåndsaftaler er en realitet, kan det godt blive lidt vanskeligt.

Nu sagde Kristeligt Folkepartis ordfører, at det var noget skidt, men der var dog et fundament, og så kunne man altid lave noget bedre bagefter. Jeg er glad for, at ordføreren for Kristeligt Folkeparti ikke er med til at bygge Storebæltsbroen; så ville det være skidt.

Justitsministeren (Engell):

Jeg vil gerne starte med at takke for den – så vidt jeg kan bedømme det – meget brede tilslutning, der er til dette forslag. Der er blevet stillet en række spørgsmål. Nogle af dem vil nok egne sig til det videre udvalgsarbejde, men jeg skal her i mine kommentarer til indlæggene forsøge at besvare i hvert fald nogle af spørgsmålene.

Det er jo rigtigt, som flere ordførere har været inde på, at forslaget og debatten om dette spørgsmål har været længe undervejs. Det blev sagt, tror jeg, af hr. Jørgen Estrup, at det var en historisk dag. Der er blevet talt om Finderup Ladé og om »Nøddebo Præstegaard« og sidste akt af »Hamlet«. Man kan sige, at den lange vej måske minder mere om Holbergs »Den Stundesløse«, der nu omsider er kommet noget mere til ro.

Det, vi lægger vægt på, er selvfølgelig den dagsorden, der blev vedtaget den 12. april 1988, og som har været udgangspunktet, som flere har peget på, ved udarbejdelsen af dette lovforslag. Efter vores opfattelse er det ganske afgørende at sikre, at medlemmer af faglige sammenslutninger selv kan bestemme, om de over medlemskontingentet vil yde støtte til politiske partier eller partipolitiske formål i øvrigt. Det er så her, vi har forslaget om den skriftlige erklæring, der giver mulighed for en fritagelse.

Der er flere af ordførerne, som har kritiseret den form, som vi har valgt i forslaget. Jeg tror, det vil vise sig, at den vil kunne fungere effektivt. Vi lægger ganske megen vægt på det element, der er indbygget i forslaget om vandtætte skodder mellem foreningernes revisorer, som det fremgår, på den ene side og så foreningen selv med hensyn til de medlemmer, som ikke ønsker, at der skal gives tilskud.

Jeg synes også, man skal være opmærksom på en opgørelse, der for nylig blev foretaget i

LO-Bladet i februar måned, hvor det viste sig, at 2 procent af medlemmerne inden for de faglige foreninger, der i dag selv har gennemført sådanne ordninger, nemlig HK, Metal og Kommunalarbejderforbundet, havde valgt at sige nej til at støtte de politiske partier i 1990. I alt drejer det sig om ca. 12.000 medlemmer, fremgår det af LO-Bladet, der har valgt denne mulighed i de 3 forbund. Jeg er overbevist om, at der med vedtagelsen af dette forslag naturligvis vil blive mere opmærksomhed på hele dette område, og at andre også vil gøre brug af denne mulighed.

Jeg tror også, at offentliggørelse af partiregnskaber vil være med til at skabe klarhed over partiernes økonomi og først og fremmest være med til at fjerne nogle af de myter, der er om de politiske partiers ressourcer. Der er ingen tvivl om, at partierne sammenlignet f.eks. med de faglige organisationer er økonomiske dværge. Alle, der har deltaget i partipolitisk arbejde, og det uanset hvilket politisk parti vi måtte tilhøre, ved jo, hvor store økonomiske vanskeligheder der er ved f.eks. at gennemføre kurser, konferencer, tillidsmandsuddannelser og tilsvarende, dér har vi i alle partierne slet ikke de muligheder, som kunne være ønskværdige i et folkestyre som vort. Uden den kæmpestore frivillige indsats, der ydes i alle partier rundt omkring i landet i mange vælgerforeninger, kredsforeninger og amtsforeninger, ville det ganske enkelt ikke være muligt at bære den form for folkestyre, medlemsdemokrati, som vi kender i dag.

Jeg ser også de politiske partier som et vigtigt element i hele folkestyrets udvikling, og jeg vil da gerne hæfte mig ved, at hvis man ser på udviklingen siden 1960'erne, så har de gamle partier, alle partier faktisk, oplevet et stærkt fald i deres medlemstal. I løbet af de sidste 30-40 år har i hvert fald de gamle partier mistet ca. to tredjedele af deres medlemsskare, og ingen af de nye partier – måske bortset fra Kristeligt Folkeparti – har for alvor kunnet skabe sig en stærk medlemsorganisation.

Udviklingen – og det er også ganske interessant i de danske partiers medlemstal – står jo i skærende modsætning til udviklingen i andre nordiske lande, hvor organisationsprocenterne er over dobbelt så høje.

Jeg tror, der er mange grunde til den negative udvikling, og det er jo ikke det, vi skal diskutere her i dag, men en af dem kan være, at de politi-

[Justitsministeren]

ske partier her i landet har langt ringere økonomiske vilkår end partier i andre lande.

Af den offentlige debat er fremgået en række oplysninger om bl.a. Det Konservative Folkepartis og Venstres økonomiske forhold. Socialdemokratiet har også offentliggjort tal, og de tal har jo bl.a. afsløret, at Danmarks Socialdemokratiske Ungdom – for at tage et eksempel – har flere penge til rådighed for sit arbejde end både Det Konservative Folkeparti og Venstre, at Danmarks Naturfredningsforening har et årligt budget, der er 3–4 gange så stort som de to borgerlige partiers budgetter, jeg her har nævnt. Naturfredningsforeningen har dobbelt så mange medarbejdere som Det Konservative Folkeparti.

Det siger jeg bare som en randbemærkning og ikke for at bebrejde Danmarks Naturfredningsforening, der på mange måder gør et stort og dygtigt arbejde, men for at sætte de politiske partiers arbejdsvilkår i relief, og det har naturligvis også noget at gøre med partiernes økonomiske grundlag. Derfor er jeg overbevist om, at offentliggørelsen af partiernes regnskaber forhåbentlig vil fjerne myten om de velhavende partiorganisationer.

Jeg vil også føje til, at det har været og vil til stadighed være et afgørende krav, at partiernes bidragydere er sikret deres anonymitet. Det må være en politisk menneskeret, at man kan bidrage til et partis arbejde, uden at det bliver offentligt kendt, ligesom det er en helt fundamental rettighed ved frie valghandlinger, at vælgerens stemmeafgivning er hemmelig.

Som Det Fri Aktuelt, en af de meget citerede aviser her i Tinget, skrev fredag den 19. januar:

»Det er vigtigt i et demokrati, at borgerne ikke behøver at stå offentligt frem med deres politiske holdning. Derfor kan det være betænkeligt, at bidragyderne til partierne skal afsløres offentligt med navn.«

Det synspunkt er jeg enig i.

Til ordførerne vil jeg først sige til hr. Frank Jensen, der fremhævede, at der må være en lighed, når det gælder denne lov, at det synspunkt er jeg enig i; det fremgår jo også af, at lovforslaget omfatter både arbejdsgiverforeninger, fagforeninger og andre faglige sammenslutninger.

Hr. Frank Jensen var også inde på spørgsmålet om offentliggørelsen af regnskaberne, og det har andre også været. Hr. Bjørn Elmquist og hr.

Knud Lind har fremdraget det problem, der kan være i, at man i lovforslaget lægger op til en offentliggørelse tidsmæssigt, som kan skabe nogle problemer i forhold til dels de politiske partiers regnskabsår, der kan være lidt forskellige, og dels det forhold, at det er forskellige tidspunkter, hvorpå de politiske partiers kompetente organer på de forskellige niveauer, man nu har besluttet i partierne, godkender disse regnskaber.

Derfor vil jeg være helt indstillet på under det videre udvalgsarbejde, at vi finder frem til en formulering, der tilsigter i hvert fald to ting: For det første at regnskaberne lægges frem, når der er sket en godkendelse i de kompetente organer, og for det andet at det også sker med en samtidighed, altså at man fremlægger regnskaber for alle partier omfattende den samme periode. Men det er et spørgsmål om teknik, og hvordan man gør det de forskellige steder, og det er nok et spørgsmål, vi skal drøfte nærmere i udvalget.

Så mente fru Ebba Strange ikke, at det var Folketinget, der skulle bestemme, hvordan man kunne slippe for at betale til de politiske partier. Hvis jeg må sige det lidt firkantet, var det vel synspunktet.

Jeg har hæftet mig ved i det samme nummer af LO-Bladet, at dér betegnede man forslaget – uden at man kendte forslaget, men i hvert fald nogle af principperne – som lovende, og jeg har da ikke set nogen protester fra den side over den form, som lovforslaget har, men det må vi så også se på i høringsfasen.

Jeg mener, at det er rigtigt, at vi har gjort forslaget så præcist og også så detaljeret på dette punkt. Fru Ebba Strange spørger om, hvad det så er, foreningerne selv kan bestemme. Når man har den store detaljeringsgrad, er det jo blandt andet spørgsmålet om, hvorvidt man vil indrykke disse blanketter i medlemsbladet f.eks., eller om man vil sende det ud til medlemmerne i blanketform, og endelig så afgør man jo også selv, i hvilket omfang man overhovedet vil støtte politiske partier eller ej. Så der er nogle områder, der er udlagt til afgørelse i organisationerne.

Så rejste fru Ebba Strange også spørgsmålet om arbejdet i de lokale foreninger. Det synes jeg er et helt relevant spørgsmål at tage op. Vi har i forslaget lagt til grund, at langt størstedelen af det decentrale arbejde i de politiske par-

[Justitsministeren]

tier sker på et frivilligt og ulønnet grundlag, og at det ikke vil være rimeligt med en særlig regnskabspligt for de mange mennesker i alle partier, der her løfter en opgave. Endelig vil det nok også skabe problemer, at man i partierne typisk vil have en ordning, hvorefter lokalforeningerne svarer et beløb til hovedorganisationerne. Det vil sige, at beløbene meget vel kunne komme til at figurere flere gange.

Til hr. Knud Lind vil jeg blot sige, at jeg tror, hr. Knud Lind gør sig skyldig i en misforståelse, når det gælder spørgsmålet om disse blanketter, der skal udfyldes, og det krav, der er om, at de skal trykkes i et medlemsblad eller lignende. Det er sådan, at hvis et medlem én gang har sagt, at man ikke ønsker at yde bidrag til politiske partier, og det er blevet noteret, så gælder det, indtil den pågældende selv giver udtryk for, at nu har man skiftet opfattelse. Det er altså ikke noget, man skal tage stilling til hvert eneste år.

Så bad hr. Knud Lind om en definition på betegnelsen »partipolitiske formål«. Det er ikke angivet i forslaget, men heri ligger selvfølgelig aktiviteter, der er nært og direkte knyttet til det egentlige partipolitiske arbejde, og jeg vil da gerne igennem udvalgsarbejdet søge frem til nærmere afgrænsninger, men jeg tror ikke, denne definition vil volde vanskeligheder i det praktiske liv.

Så vil jeg blot sige til sidst, at jeg er ganske enig i det synspunkt, som hr. Frank Jensen gav udtryk for, nemlig at sigtet med dette forslag ikke er at underminere de politiske partiers muligheder for at virke og herunder også deres økonomiske grundlag. Det, der er sigtet, er at beskytte dem, der ikke ønsker at betale til politiske partier, samt at sikre offentlighed omkring partiregnskaberne, som efter min opfattelse har været genstand for mange myter. Med et egentligt lovkrav om, at man skal offentliggøre sine regnskaber, får vi dels en mulighed for at kunne sammenligne og dels et begreb om, hvad de politiske partier egentlig omsætter. Jeg tror også, det vil være med til at skabe et mere realistisk indtryk af de politiske partiers arbejdsvilkår her i landet.

(Kort bemærkning).

Knud Lind (FP):

Jeg vil sige til justitsministeren, at der er noget her, som ikke rigtig stemmer, for enten er

der tale om, at man vil indføre det rene bureaukrati, eller også er formuleringen ikke helt klar. I § 2 taler man nemlig om, at foreningen én gang hvert år skal tilsende medlemmerne en blanket, der indeholder teksten til en sådan erklæring, og det kan man også gøre ved at trykke blanketten i et medlemsblad eller lignende, men medlemmerne skal i det mindste have én blanket hvert år.

Nu siger justitsministeren, at hvis man underskriver denne blanket, gælder det én gang for alle. Jamen hvad skal man så have blanketterne for hvert år? Der mangler altså en tydelig-gørelse i lovteksten på dette område.

Jeg er forundret over, at justitsministeren kan stå og rose § 2, hvor medlemmerne skal indsende en blanket med en erklæring om, at de ønsker at være fritaget for at betale bidrag til politiske partier eller partipolitiske formål. Tænk engang, hvis dette uvæsen bredte sig og man begyndte at sende blanketter rundt, hvor man skulle tilkendegive, at man ønskede at være fritaget for at betale bidrag til Greenpeace, Red Barnet, Dybbøldagen, Blå Kors osv. Tænk, hvis det uvæsen, man her er ved at indføre, bredte sig. Det må være et led i en aftale med Socialdemokratiet. Det er den eneste forklaring, jeg kan finde, ellers ville det ikke være lavet så mærkeligt. Socialdemokratiet må have fået overtalt regeringen til, at det nu er medlemmerne, der skal anmode om at være fritaget. Det må da være de andre, der skal anmode om at få nogle penge!

Jeg vil gerne bede om, at ministeren får dette konkretiseret i lovforslaget, så vi ikke får bureaukrati. Foreningerne skal sende blanketterne ud hvert eneste år, men medlemmerne skal åbenbart kun svare én gang.

Frank Jensen (S):

Jeg ved ikke, om jeg tager fejl, hvis jeg fornemmede en lille smule ærgrelse i justitsministerens stemme, da han konstaterede, at resultatet af de frivillige ordninger, der allerede er indført i Dansk Metalarbejderforbund, HK og Dansk Kommunal Arbejderforbund, kun havde betydet, at 12.000 ønskede at framelde sig. Det kan jeg ikke fortænke justitsministeren i, for justitsministeren er jo også konservativt folketingsmedlem, og af den grund skal han selvfølgelig ønske, at oppositionen får lidt færre ressourcer til sine politiske aktiviteter mod det parti, som justitsministeren repræsenterer.

[Frank Jensen]

Men det, der er interessant, er, at her har vi altså nogle erfaringer for, hvordan ordningen vil komme til at virke i praksis, når det drejer sig om de faglige organisationer, men når det drejer sig om erhvervsorganisationerne, har vi ingen erfaringer. Det er dér, min bekymring for lighedsprincippet kommer ind, og det er ikke noget, jeg bare har revet op af den store sorte hat, det er noget, vi konkret har set, idet en direktør i Dansk Arbejdsgiverforening har meddelt, at dette ikke vil medføre, at medlemmerne af Dansk Arbejdsgiverforening vil få mulighed for en mindretalsbeskyttelse. Der har været konkrete eksempler, hvor en lang række olieselskaber har sagt, at de ikke ønsker at give tilskud til Det Konservative Folkeparti og Venstre over deres kontingent til Dansk Arbejdsgiverforening. Jeg vil gerne spørge: Hvordan sikrer vi os det lighedsprincip? Nu har direktøren meddelt olieselskaberne, at de ikke skal regne med, at det betyder noget i forhold til de tilskud, der bliver givet til de to pågældende regeringspartier.

Det må være sådan, at når de penge, som kommer ind i organisationen, og som i dette tilfælde i Dansk Arbejdsgiverforening er akkumulerede kontingentmidler i fonde, så også er medregnet i forhold til kontingentmidler, og hvis der kommer ønsker fra medlemmerne om, at tilskud til politiske partier skal reduceres, så tæller det også med, selv om man har akkumuleret sine kontingentmidler i fonde. Det er det lighedsprincip, som jeg kan forstå at justitsministeren – og jeg har også tidligere forstået statsministeren – er enig med Socialdemokratiet i skal være gældende. Socialdemokratiet vil i udvalgsarbejdet være optaget af at finde en lidt mere synlig model – det har vi også tidligere meddelt regeringen – i forhold til den aftale, som Fremskridtspartiet gerne vil have der skulle bestå.

Det er klart, hr. Knud Lind, at når der den 12. april 1988 er vedtaget en dagsorden, Socialdemokratiets dagsorden, så kommer regeringen og spørger Socialdemokratiet, om dette lovforslag opfylder intentionerne i den socialdemokratiske dagsorden. Vi har sagt ja til, at det gør det i konstruktionen, i modellen. Vi har så på det enkelte område her taget et forbehold; vi vil gerne undersøge, om der er tale om et lighedsprincip.

Så vil jeg sige til justitsministeren, at jeg ikke helt tror på de tal, jeg også selv har set offentliggjort i avisen, vedrørende Danmarks Socialdemokratiske Ungdoms, Det Konservative Folkeparti og Venstres økonomi. Jeg har opfattet det som de tilskud, de pågældende organisationer modtager, og ikke som deres reelle indtægt i alt. Der er altså tale om det tilskud, man har opnået, det er det, der er målt imod hinanden.

Men det kan være, justitsministeren senere kan korrigere mig.

(Kort bemærkning).

Knud Lind (FP):

Det, der undrer mig, er, at nu nævnte den socialdemokratiske ordfører, at man havde dette forslag om motiveret dagsorden. Nu skal jeg læse op, hvad der står:

»Folketinget pålægger regeringen . . . at sikre mulighed for, at medlemmer af lønmodtager- og arbejdsgiverorganisationer kan afslå at yde støtte til politiske partier via deres organisationskontingent.«

Der står ikke et ord om, at de skal have mulighed for hvert år at meddele, at de igen ikke ønsker at yde støtte.

Nu skal vi have fejlet rent i dette, for der er jo altså nogle underhåndsaftaler. Jeg vil gerne spørge ministeren, om det er rigtigt, at man oprindeligt talte om hvert tredje år, og så, efter at regeringen og Socialdemokratiet havde sludret sammen, blev det til hvert år.

Jeg vil også gerne spørge justitsministeren: Hvor står det helt tydeligt i lovteksten, at når medlemmet, fagforeningen, har tilkendegivet, at man ikke ønsker at yde støtte til nogle politiske partier eller politiske formål, så er det en engangserklæring? Det står der intet om.

Det er fuldstændig forrykt, hvis man skal udsende blanketter hvert år. For – som jeg siger – tænk hvis Greenpeace og alle andre udsendte blanketter, som man skulle sende tilbage, hvis man ikke ønskede at give noget bidrag det år. Det er den slags bureaukrati, vi er imod, og vi vil gerne have standset det med det samme.

Der må være et eller andet uldent i dette, for der mangler noget i lovteksten, ellers er det lovsjuskeri, og det tror jeg ikke Justitsministeriets embedsmænd sidder og laver. Derfor må det være disse mærkelige underhåndsftaler, der har forkludret det hele.

Ebba Strange (SF):

Når nu hr. Knud Lind har rejst spørgsmålet, vil jeg da gerne understøtte det, han siger, for jeg har da bestemt også opfattet det sådan, at det var én gang om året, man skulle meddele, at man ikke ønskede, at éns kontingent skulle bruges til bidrag til politiske partier. Hvis det ikke er meningen, så er lovteksten uklar.

Jeg synes også, at når man har meddelt det én gang, må det gælde, indtil man meddeler noget andet. Det kan jo være, man finder ud af, at nu vil man for resten gerne alligevel, for nu har både verden og éns egen opfattelse ændret sig. Men det er i hvert fald vigtigt, at vi får det opklaret.

Så vil jeg sige, at det er rigtigt, når justitsministeren siger, at meget af det arbejde, der foregår ude i grundorganisationerne, det er ulønnet, frivilligt arbejde. De har ikke mange store regnskaber at offentliggøre, det er jeg helt enig i. Men hvis vi skal have klaring på, hvor vores partier får deres tilskud fra, synes jeg, det er vigtigt også at få offentliggjort lokalregnskaberne.

Det er meget godt, hr. Frank Jensen siger, at vi ikke ønsker amerikanske tilstande og en personfikseret valgkamp. Nej, det gør jeg heller ikke, jeg betragter også partierne som grundelementet. Men der er også noget med, at udviklingen ikke retter sig efter, hvad hr. Frank Jensen og jeg ønsker. Det er min opfattelse, at vi i virkeligheden ser en mere og mere personfikseret valgkamp også i Danmark, og jeg tror, at udbredelsen af de elektroniske medier er medvirkende til det. Derfor hører vi også folk – også nogle, der sidder i dette Folketing – som har ført kolossalt dyre personlige valgkampe.

Det er derfor, SF foreslår, at det ikke alene er landsorganisationerne, men også lokalorganisationerne, hvert enkelt medlem og hver enkelt kandidat til valgene, der skal kunne fremlægge deres regnskaber, skal kunne svare på, hvem det er, der har finansieret deres valgkamp. Jeg for mit vedkommende vil i hvert fald gerne fortælle det, og det ville jeg ønske alle andre også ville. Så selv om hr. Frank Jensen ikke ønsker, at tilskuddene skal gives til kandidaterne, så sker det i virkelighedens verden, og det er derfor, vi skal tage fat på dette.

Så har hr. Knud Lind et par gange nævnt det tilskud, som LO og måske også andre organisationer – det ved jeg ikke – giver til Det Fri Aktuelt. Dertil vil jeg sige: Skal vi nu ikke holde op!

Har fagbevægelsen ikke lov til at udgive en avis? Har Arbejdsgiverforeningen ikke lov til at udgive et tidsskrift? Jeg mener altså, at det er LO's fuldstændig egen frie beslutning, om de vil udgive en avis, og det synes jeg er noget helt andet end det, vi taler om i dag.

Endelig taler hr. Jørgen Estrup om sanktioner mod organisationerne. Jeg ville gerne have, at det var partiregnskaberne, der skulle underlægges denne skarpe revision, så man kunne krydsrevidere og gå tilbage og se, om midlerne også er skaffet på en måde, som er i overensstemmelse med lovgivningen.

Jørgen Estrup (RV):

Jeg tror, at i den tid, jeg efterhånden har siddet i Folketinget, har jeg deltaget i en halv snes debatter om dette emne, og man kan sige to ting om disse debatter: dels er de som regel altid lange, dels er de som regel altid meget principielle og rører ved helt centrale ting i vores politiske liv.

Jeg synes, at vi også i dag har fået understreget, at dette i høj grad drejer sig om, hvilke rettigheder vi synes den enkelte person skal have som medlem af en organisation, og hvilke rettigheder man har som vælger i forhold til det politiske spektrum af partier og selvfølgelig ikke mindst til det politiske parti, man selv tilslutter sig.

Det, at vi samtidig har haft en ironisk undertone i debatten i dag, viser noget om, at der er behov for en stadig debat om disse emner. Det er jo oplagt, at der er sagt ting fra denne talerstol, som understreger, at vi langtfra er ved slutningen.

Jeg vil gerne sige, at fra radikal side opfatter vi dette som første skridt på en ganske lang vej, og selvfølgelig starter dette første skridt i Folketinget. Det er klart, det er Folketinget, der lovgiver, men det er den folkelige debat, der afgør, hvor vi skal ende. Derfor vil jeg gerne tage tråden op i relation til det, hr. Kofod-Svendsen tidligere sagde, at min ordførertale havde lidt præg af, at hvis ikke man får den, man elsker, så elsker man den, man får.

Ja, det er jo sådan lidt af et vielsesritual, hr. Kofod-Svendsen dér lægger op til, og vi vil gerne i første omgang gifte os med denne lov, men vi har altså også den opfattelse, at et ægteskab holder ikke nødvendigvis for livstid, og her kan man måske forestille sig, at ægteskabet bliver af kortere varighed.

(Kort bemærkning).

Knud Lind (FP):

Jeg vil gerne sige til fru Ebba Strange, at fagforeningerne meget gerne må betale for Det Fri Aktuelt, når det bare ikke sker for mine penge eller for fagforeningernes penge mod deres vilje og uden at spørge dem. Jeg ved godt, man altid taler om, at man har holdt en generalforsamling, og så er der mødt fire op!

Til slut vil jeg spørge justitsministeren, hvordan justitsministeren vil sikre, at der ikke til stadighed, selv efter dette lovforslags vedtagelse, sker det, at der går nogle penge ud til partipolitiske formål af en eller anden art.

I lovforslaget står der, at man skal sende blanketter ud, og disse blanketter skal hjem igen. Men hvad med fagforeningskontingenter? Der står ikke et ord om, at det på nogen måde bliver lavere, og det vil sige, at der til stadighed er det samme store beløb til rådighed, og så skal der altså være nogle kontrollanter, som skal gå og kigge efter. Sådan forstår jeg det, men det kan være, at justitsministeren har en eller anden paragraf, som jeg ikke har læst her, som skal forhindre, at der sker et misbrug alligevel, eller også er det et led i denne underhåndsaftale mellem Det Konservative Folkeparti og Socialdemokratiet.

(Kort bemærkning).

Hans Jørgen Jensen (S):

Det er hr. Jørgen Estrup, som kalder mig herop.

Jeg synes ikke, der har været nogen ironisk undertone i denne debat. Det, som man i hvert fald fra Socialdemokratiets side har givet udtryk for, er, at nu er det rart, at man får dette klarlagt.

Hvad er det egentlig, det drejer sig om? Det er altså 25 øre om måneden, vi taler om i kontingent til partistøtte. Jeg ved ikke, om man kan diskutere så mange principper for en 25-øre i vore dage, men det kan godt være, at der er noget, jeg har misforstået. Det er altså 25 øre, vi taler om. Tænk, hvilke beløb der er tale om på annonceområderne og alle mulige andre områder! Et samfund kunne overhovedet ikke fungere, hvis man skulle gå ned i de petitesser, som hr. Jørgen Estrup faktisk er ved at lægge op til her. Jeg synes, det er urimeligt at komme med sådanne betragtninger. Men det skulle man altså også høre.

(Kort bemærkning).

Glistrup (FP):

Med rette har en stor del af debatten drejet sig om denne enorme papireksercits med at sende blanketter frem og tilbage, holde dem hemmelige osv.

Men hvad kommer der så ud af det? Ja, når man har læst hele den smøre igennem, holder § 2 op, og så står der ikke mere. Altså har vi et forbund, der har 100.000 medlemmer, og som plejer at give 1 mio. kr. til et eller andet – Det Konservative Folkeparti, eller hvad SiD giver deres penge til – så er det altså sådan, at så kommer måske halvdelen af medlemmerne, de 50.000, og siger, at det vil de ikke mere. Jamen så kan man da fortsat give den million kroner til Det Konservative Folkeparti, for man får præcis det samme ind i kontingent, men alt skal jo holdes så hemmeligt.

Altså, de mennesker, der smukt og nydeligt har erklæret: Jamen vi vil skam ikke være med til at yde til partipolitiske formål, de indbetaler det samme beløb – 8.000 kr. – i kontingent. Disse penge kan bare bruges til nogle andre formål, så passer pengene, for så bruger man lidt mere fra dem, der har fået smidt blanketten væk eller af en eller anden grund ikke har fået sendt den ind.

For det er jo det, der er kernen i det: Hvem i alverden kan holde til i det praktiske liv at få skrevet blanketten, lagt den i handskerummet i bilen og så barnet med på vej til vuggestuen, så skal barnet have pudset næse, og den pudser man med blanketten, eller hvad der ellers sker. Derfor vil der være en bunke mennesker, der aldrig får sendt deres blanketter ind, fordi de ikke i den grad er indrettet på kontorbrug. Men selv om alle de 99.000 sendte ind, kunne man simpelt hen fortsætte med at give de samme beløb, for man kan jo bare postere om på penge-
ne.

Er det ikke det, der er virkningen af hele denne enorme dyne af papireksercits? Altså vi, der hører til papirnussererhvervene, vi siger tak til ministeren for § 2.

(Kort bemærkning).

Jørgen Estrup (RV):

Når nu hr. Hans Jørgen Jensen synes, at denne 25-øre er så latterlig, kan man ikke undlade at spørge: Jamen hvorfor afskaffer vi den ikke

[Jørgen Estrup]

helt? Hvorfor lader vi ikke være med den støtte? Det er jo ligegyldigt!

Nej, det, det drejer sig om – og det er hulheden i argumentet – er, at hvis man bare kan udskrive et lille beløb på tilstrækkelig mange mennesker, så flyder der politisk indflydelse af dette lille beløb pr. næse. De mennesker, som føler sig udnyttet af denne politiske indflydelse, bliver naturligvis forargede, uanset hvor lille beløbet er. Jeg synes, hr. Hans Jørgen Jensen skulle kunne forstå, at der uanset beløbets størrelse faktisk også er principper involveret i denne sag. Det er vægtige principper for folk, der lægger noget i den politiske indflydelse.

(Kort bemærkning).

Frank Jensen (S):

Jeg vil gerne indlede med at gentage, at jeg efterhånden synes, det er lidt synd for justitsministeren, at han sidder helt alene derovre. Det ene regeringsparti har totalt forladt salen – det regeringsparti, som tidligere talte så meget om, hvad det var, der skulle have stået i loven, og som ikke står der.

Nu kan vi så høre hr. Jørgen Estrup fra Det Radikale Venstre sige, at dette er et lille skridt, og at der kommer mange – det er en lang, sej vej. Vi er spændt på at se, hvad det så er, Det Radikale Venstre vil køre frem med i folketingsssalen i næste samling.

Vi troede, at nu kunne denne sag stoppe for et stykke tid. Vi troede, at den pædagogiske værdi af det lovforslag, vi behandler i dag, var så stor både over for organisationerne og de politiske partier – ikke mindst over for de politiske partier, som i dag ikke fremlægger deres regnskab for offentligheden – at det ville have effekt.

Vi håber ikke på, at vi skal til at revidere denne lov i næste samling og i årene fremover. Vi håber, at dette lovforslag, som regeringspartierne – i hvert fald justitsministeren – har fremsat i dag, vil have en større pædagogisk effekt, end det måske fremgår af paragrafferne.

Så kan jeg ikke fortænke hr. Glistrup i ikke at have det store kendskab til, hvordan det reelt er foregået inden for dansk fagbevægelse. Men det er et meget tænkt eksempel, både tænkt i den forstand, at pengene skulle gå fra SiD til Det Konservative Folkeparti, men også at der skulle være 50 pct. af medlemsskaren i SiD, som ikke ønskede at give tilskud til politiske

partier, men alligevel ikke fik dette ønske om at blive fritaget sat igennem på grund af en lang række tænkte eksempler.

Hvis det var forholdet i nogle faglige organisationer og erhvervsorganisationer, at så stor en del af medlemmerne ikke ønskede at støtte politiske partier, var det nok aldrig nogen sinde blevet foreslået på en organisationskongres, et årsmøde eller et repræsentantskabsmøde, at der skulle gives tilskud. For at der overhovedet kan frigives penge fra organisationens kasse, skal der stilles forslag om, at der skal gives tilskud af organisationens midler til et politisk parti, og derefter giver man så mindretalsbeskyttelse for dem, som ikke ønsker at bidrage. Så det er en lang vej, inden man overhovedet får åbnet kasserne.

(Kort bemærkning).

Glistrup (FP):

Ja, det er i direkte forlængelse af det, hr. Frank Jensen lige sagde.

Denne mindretalsbeskyttelse består altså i, at hvis man virkelig får lavet alt dette papirryteri, kan man betale præcis det samme i kontingent, for man får ikke én øres rabat; og for det andet består mindretalsbeskyttelsen i, at man ikke har nogen som helst sikkerhed for, at der overhovedet bliver givet mindre tilskud til de politiske partier. Hvis man har 50 pct. – det er nok lidt for lavt, det er rigtigt – der ikke vil give tilskud, vil situationen jo bare være den, at man kan fastsætte, at det er 20 kr. i stedet for 10 kr. pr. medlem.

Vi må gøre os klart, at de, der møder op på fagforeningsgeneralforsamlinger, kongresser og lignende, er bestemt ikke på nogen som helst måde repræsentative for medlemmerne som sådan. Medlemmerne vil ikke betale, de vil slippe billigst muligt, men når der er Dallas eller ishockey i fjernsynet, går de skam ikke hen til noget så ligegyldigt som en fagforeningsgeneralforsamling. Det er kun pamperne og dem, der er interesserede i at støtte en eller anden hr. Jensen, eller hvem der nu skal vælges til formand ved den pågældende lejlighed, eller hans nevø eller niece. Det er dem, der kommer til generalforsamlingerne og kongresserne.

Derfor er der jo ikke et hak andet end mindretalsbeskyttelse, nemlig beskyttelse af det lille mindretal, der overhovedet interesserer sig en disse for deres fagforening og kommer til

[Glistrup]

dens arrangementer, lokket af bingospil og Julian Brothers, og hvem der synger, og hvad der nu ellers sker af mærkelige ting på den slags generalforsamlinger. Når vi oversætter det her til hverdagen og virkeligheden i dansk fagbevægelse, er det derfor noget helt, helt andet end det, som justitsministerens dygtige embedsmænd har skrevet på dette stykke papir.

Tredje næstformand (Povl Brøndsted):

Så har hr. Kaj Poulsen bedt om en kort bemærkning. Jeg gør opmærksom på, at forslaget bliver henvist til udvalgsarbejde, når forhandlingen er sluttet, så vi skal jo ikke have udvalgsarbejdet allerede her i salen.

(Kort bemærkning).

Kaj Poulsen (S):

Det er jeg helt enig i, hr. formand.

Mit problem er, at jeg ikke sidder i udvalget, men der er jo ingen her i salen, der er i tvivl om, hvor udviklet hr. Glistrups fantasi er, når det drejer sig om at omgås regler, og det synes jeg nok at hr. Glistrups indlæg har været udtryk for.

Må jeg sige til hr. Glistrup, at det er jo hæderlige folk, vi har med at gøre, det er ikke fremskridtsfolk eller FPU, altså Fremskridtspartiets Ungdom, vi har med at gøre. Det er fagbevægelsens folk, vi har med at gøre, hæderlige folk.

Nu ved jeg selvfølgelig også godt, at hr. Glistrup har en praktisk erfaring med fagforingsfolk fra sit tidligere erhverv, men når jeg taler om, at det er fagbevægelsens folk, er det ikke Sømandsforbundet, jeg taler om; eller når jeg taler om hæderlige folk, er det ikke Sømandsforbundets folk, jeg taler om.

Så derfor vil jeg godt sige til hr. Glistrup, at uanset hvor udviklet ens fantasi kan være med hensyn til at omgås reglerne, er det noget, der foregår i Fremskridtspartiet og ikke i fagbevægelsen.

(Kort bemærkning).

Knud Lind (FP):

Da der nu har været flere, især fra Socialdemokratiet, som formentlig har tilknytning til fagbevægelsen og har talt så smukt om alt det her, har jeg fået den forståelse, at når man nu begynder at sende blanketter ud og folk meddeler, at de ikke ønsker at bidrage med penge til politiske formål, får de pengene retur.

Man kunne f.eks. tage 1989 som udgangspunkt og se, hvad er der betalt i kontingent, hvad er der betalt til politiske partier og andre politiske formål. Og så går jeg ud fra, efter det jeg har hørt – for det var altså ærlige og redelige folk – at så vil man selvfølgelig reducere deres kontingent med et beløb svarende til det, og så kan man føre det videre, som årene går.

Jeg forstår det sådan, er selv overbevist om det og vil foreslå min folketingsgruppe, at vi laver et ændringsforslag, så det bliver helt præciseret, at man selvfølgelig skal have kontingentnedsættelse. Vi kan tage 1989 som udgangspunkt, for de skal jo have lidt for pengene. Der skal jo bruges frimærker, fagforeningerne sender blanketter ud hvert år. Ministeren siger, at det kun skal meddeles én gang, tidligere var det hvert tredje år, men så blev det til hvert år. Jeg ved ikke, hvorfor Det Konservative Folkeparti er gået ind for sådan en bureaukratisk ordning, men det må være den underhåndsftale med Socialdemokratiet.

Men jeg vil da også godt stille et ændringsforslag, så vi er helt sikre på, at man kun skal sige det én gang og kan sløjfe det med, at de skal sendes ud hvert år.

Justitsministeren (Engell):

Debatten begynder jo at komme noget vidt omkring. Nu har vi været igennem en del af udvalgsarbejdet, og hr. Knud Lind er allerede fremme ved andenbehandlingen og ændringsforslagene. Det er måske lige tidligt nok, da det her jo drejer sig om første behandling af forslaget, og jeg skal ikke gøre meget for at forlænge debatten.

Der var et par enkelte spørgsmål, som jeg nok synes kalder på en kommentar. Det er dels den usikkerhed, fru Ebba Strange og også hr. Knud Lind var inde på, om selve udformningen af lovforslaget og bemærkningerne, når det gælder den blanket, som medlemmerne kan udfylde, hvis de vil det. Typisk vil det nok være på den måde, at f.eks. fagforeningerne – det kan også gælde andre – vil indrykke en sådan blanket i medlemsbladet, og så kan man indsende den.

Og så fremgår det jo af bemærkningerne til lovforslaget – jeg kan forstå, at hr. Knud Lind ikke nåede helt så langt i sin læsning af forslaget, men hvis hr. Knud Lind slår op på side 3 i bemærkningerne, så står der under punkt 3 i højre spalte følgende:

[Justitsministeren]

»Fritagelsen gælder, indtil medlemmet på ny tilkendegiver, at han eller hun ønsker at bidrage til politiske partier over kontingentet.«

Det fremgår altså klart af bemærkningerne til forslaget.

Så er der spørgsmålet om kontingenterne. For det første vil jeg gerne sige, at ingen forening er jo forhindret i at lave generelle kontingentnedsættelser, det er noget, man selv afgør. Men vi har ved udformningen af forslaget lagt megen vægt på de vandtætte skodder, som jeg betegnede det, imellem foreningens revisor, der altså får meddelelsen om, at medlemmer ikke ønsker at yde bidrag til politiske partier, og så foreningen på den anden side. Det mener vi er med til at give en beskyttelse af de enkelte medlemmer.

Men det er lige så klart, at den beskyttelse, som forslaget her er udtryk for, samtidig betyder, at foreningen ikke får at vide, hvilke medlemmer der ikke ønsker at yde bidrag til politiske partier. Vi føler netop ikke, at det er hensigtsmæssigt, hvis man i foreninger, organisationer og tilsvarende har et register over medlemmer, som ikke ønsker at yde bidrag til et politisk parti. Men det er lige så klart, at fortrolighedskriteriet, som vi altså har lagt afgørende vægt på, samtidig betyder, at man ikke kan sætte kontingentet ned for det pågældende medlem. Man ved jo ikke, hvem der er tale om. Men det forhindrer jo ikke, som jeg siger, at man gennemfører generelle kontingentnedsættelser. Det er, hvad jeg vil sige her til indledning.

Og så til hr. Knud Lind, der jo godt kan lide at omgærde mange forslag med mystik, hemmelige aftaler, dulgte forhandlinger osv. Der var enighed mellem en bred kreds af partier, da dagsordenen i sin tid blev vedtaget i Folketinget. Jeg har hæftet mig ved, at der også er en meget bred enighed i Folketinget, når det gælder lovforslaget, inklusive hr. Knud Linds parti. Når man har fulgt debaten den sidste times tid, er det, som om denne enighed, som en lang række ordførere har givet principielt udtryk for i indledningen, overskygges af den detaildiskussion, som vi skal have om nogle af bestemmelserne i udvalget.

(Kort bemærkning).

Knud Lind (FP):

Jeg vil da godt sige til justitsministeren, at jeg selvfølgelig har læst lovforslaget. Det er også

derfor, jeg hæftede mig ved det fuldstændig unaturlige forhold, at når det nu er en engangsforeteelse, når man har sagt, at man ikke ønsker at bidrage, hvorfor i alverden skal man så have blanketter tilsendt hvert eneste år? Det er en almisseebestemmelse, man har indført, det må være i henhold til den aftale.

Og så så jeg da meget gerne, at én ting er, hvad ministeren har fået tilføjet i sine almindelige bemærkninger, men en anden ting er sandelig, om det er med i selve lovteksten, så det ikke kan misforstås. For det her er en rar gang sjuskeri, og det tror jeg ikke Justitsministeriets embedsmænd har lavet, men det er klart, at det er vanskeligt for dem at opbygge noget på de dér mystiske underhåndsaftaler, hvor man har fået den almisseebestemmelse om, at der skal sendes ud hvert år. Oprindeligt var det hvert tredje år, og det kan ministeren så dementere.

Derfor synes jeg, det er lidt mærkeligt, og ministeren glemmer jo helt det dybereliggende, denne fuldstændige uretfærdighed, at man gudhjælpemig skal sende besked om, at man ikke vil betale til de politiske partier. Det er jo den helt omvendte verden af det, der ellers foregår af almindeligt betleri fra forskellige organisationer hos folk. Det må også være noget, man har aftalt med Socialdemokratiet, at det skal være en nærmest omvendt bevisførelse.

Justitsministeren (Engell):

Én gang til for hr. Knud Lind!

Det er sådan, hr. Knud Lind, at foreningerne og organisationerne skal én gang om året gøre det muligt for deres medlemmer at sige: Vi vil ikke yde bidrag til et politisk parti. Det kan, som jeg sagde, typisk være ved en blanket i et medlemsblad. Det er én gang om året, og det er dog – set med mine øjne, og jeg forstår ikke, at det ikke også er det med hr. Knud Linds øjne – en betydelig større sikkerhed, en betydelig større beskyttelse, en hyppigere mulighed for de medlemmer, som ikke ønsker at yde bidrag til politiske partier.

Derfor forstår jeg ikke, at hr. Knud Lind tager afstand på dette punkt. Det er et tilbud til medlemmerne én gang om året, og de medlemmer, som har brugt tilbudet og sagt, de ikke ønsker at yde bidrag til et politisk parti, vil være strøget af listen. Deres kontingent vil blive reduceret med det beløb, som svarer til tilskuddet til de politiske partier, indtil de måtte skifte opfattelse.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Tredje næstformand (Povl Brøndsted):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Retsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Op- hold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

5) Første behandling af lovforslag nr. L 190:

Forlag til lov om ændring af lov om beskyttelse mod afskedigelser på grund af foreningsforhold.
Af arbejdsministeren (Kirkegaard).
(Fremsat 21/2 90).

Lovforslaget sættes til forhandling.

Forhandling

Hans Jørgen Jensen (S):

Dette lovforslag handler om beskyttelse mod afskedigelser på grund af foreningsforhold eller efter min opfattelse nærmere en række negative ændringer af foreningsfriheden her i landet.

I 1988 udtalte den konservative ordfører hr. Svend Åge Petersen, da Folketinget behandlede et næsten identisk lovforslag, at det trods alt ikke var det allervigtigste lovforslag i den samling. Jeg skal her henvise til sp. 7486 i Folkestidende af 26. februar 1988.

Jeg føler i dag præcis, som den konservative ordfører gjorde det dengang. Jeg føler endog, at forslaget er overflødigt, ikke mindst set på baggrund af, at vi har en god lov af 9. juni 1982, som til fulde opfylder de frihedsrettigheder, som man ønsker foreningsmæssigt.

Men nu drejer dette lovforslag sig desværre ikke om at skabe ordnede forhold på det danske arbejdsmarked. Nej, det drejer sig såmænd om regeringens ideologiske krigsførelse mod de faglige organisationer, hvilket Socialdemokratiet dybt beklager. Ved at kigge på den arbejdsretslovgivning og de hovedaftaler, som vi har på arbejdsmarkedet her i landet, og som

har en 100-årig tradition, ser man, at vi både har et velfungerende og et af de roligste arbejdsmarkeder i denne verden, så derfor er der ingen baggrund for denne lov.

Det er naturligvis ikke muligt på bare 5 minutter at gå i enkeltheder, men det er trist at konstatere, at forslaget strider mod de regler, som altid har været god praksis og god politik på det danske arbejdsmarked. Lad mig f.eks. bare nævne, at hvis lovforslaget gennemføres, vil afskedigelser på grund af foreningsforhold give en ekstrem særbehandling frem for andre afskedigelser, som lovgivningen har karakteriseret som usaglige. Lad mig her nævne funktionærloven og fyringer på grund af graviditet. Her synes jeg, hr. arbejdsminister, at det var mere nødvendigt, at man kiggede på usaglige opsigelser frem for på det område, der følger af foreningsfrihed.

Forslaget bryder også afgørende med princippet i arbejdsretslovens § 12, hvorefter overenskomststridige arbejdsnedlæggelser sanktioneres med bød uden hensyntagen til, hvad der følger af almindelige erstatningsretlige regler. Jeg mener altså, at grundlaget for det arbejdsretlige system i virkeligheden fjernes, hvis man gennemfører dette lovforslag. Og yderligere, hr. arbejdsminister, fratager forslaget jo også arbejdsgiverne deres ledelsesret, idet retten kan dømmes – hvis der bliver tale om en domstolsafgørelse – at arbejds giveren har ret eller har pligt til at genansætte en lønmodtager.

Faktisk er jeg af den opfattelse, at forslaget er i strid med fundamentale menneskerettigheder om ytringsfrihed og demonstrationsfrihed, og det indebærer i realiteten muligheder for kollektive afstraffelser.

Følelser, som alle grupper i et samfund kan få – her tænker jeg på fiskeskipperne, der sejler fra Jylland til Langelinie for at demonstrere, ikke altid lige roligt, på landmænd, der jo også for nylig har demonstreret sammen med tyske landmænd, det er åbenbart nogle af de følelser, arbejdsministeren nu vil tage fra lønmodtagerne, når de er utilfredse med noget på deres arbejdspladser på det organisationsmæssige område.

Jeg skal derfor sige til arbejdsministeren, at vi afviser forslaget, og vi håber, at vi gennem et fornuftigt udvalgsarbejde kan overbevise et flertal i Folketinget om, at lovgivning af denne art ikke bør indføres på det danske arbejdsmar-